

BEFORE THE NATIONAL GREEN TRIBUNAL WESTERN
ZONE BENCH, PUNE

Execution Application No. 04/2022

IN

Appeal No.25/2014

Sarang Yadwadkar & Ors.

...

Applicant

Versus

The State of Maharashtra,

Through Water Resources Department

...

Respondent

REPLY AFFIDAVIT AS PER THE DIRECTIONS DATED
06.02.2024 OF THIS HON'BLE COURT

I, Shri Sanjiv Arunkant Tatu, Age: 55 years, Occupation:
Service, currently serving as Chief Engineer & Joint Secretary,
Water Resources Department, Government of Maharashtra,
having office at: Mantralaya, Mumbai, do hereby state on

Saru

solemn affirmation as under:

1. I say and submit that, I have gone through the records of the present matter and after going through the relevant office records, I am filing the present Affidavit.
2. Pursuant to the directions issued by this Hon'ble Court at para no. 1 of the order dated 06.02.2024, I say and submit that, following directions were issued by the Hon. Tribunal in its order dated 27th March, 2015, to demarcate the flood lines "In all areas where there is reportedly excessive raining and where there is probability of endangering human life and properties due to flood, caused by the rain or hailstorm....."

Whereas the Petitioner in their Rejoinder dated 05.02.2024, has specifically quoted word "In all areas". I say that, admittedly in the said order, this Hon'ble Court has directed to demarcate flood lines "in all areas where there is excessive raining and probability of endangering human life and properties."

And Hence, there is no question of incorrect prioritization of the Rivers in different categories after 8 years of passing

of this Hon'ble Courts order, as contemplated by the Petitioner. Admittedly the work of flood line marking is time consuming and need huge amount of funds, and therefore the Respondent, Water Resources Department (WRD), has categorized the Rivers as Priority -I, where there are high probabilities of damages to the areas around the river banks due to floods and Priority-II where there are less probabilities compared to Priority I, to accomplish the above directions.

3. I say and submit that, TERI report 2014 has forecasted the weather scenario for the years 2030, 2050 and 2070. The Environment Department, Government of Maharashtra, after taking due consideration of the recommendations in the TERI report, has issued a Govt. Resolution no बैठक-2013/प्र.क्र.63/तां.क.1 dt.25.10.2017, in which certain Action Points have been identified for various departments of Government of Maharashtra. Accordingly, this Respondent, WRD has initiated Action Plan giving first priority to the Flood Line marking along the Rivers of the

[Handwritten signature]

states as per the Priority Plan. The said Govt. Resolution is annexed herewith as **Exhibit R-1**.

4. I further state that, the Petitioner has submitted in his above mentioned Rejoinder that, the Respondent (WRD) has relied upon a study of "Socio-Economic vulnerability to climate change-index development and mapping for districts in Maharashtra, India". In this Regards, I say and submit that, the Petitioner himself has taken the support of the said study to highlight the future flood scenario in some of the Districts of Maharashtra in his Rejoinder dated 23.05.2023. This Respondent, WRD, has submitted its response to the contentions of the Petitioner in the said Rejoinder dated 23.05.2023. Now, out of sudden the Petitioner, in his Rejoinder dated 05.02.2024 is contradicting his above submission, by stating that, "this primarily is a Socio-Economic Study and not an Environmental Study."
5. I further say and submit that, the Petitioner has vaguely alleged that, the Flood Lines might not have been identified by the Respondent WRD, scientifically. I say and submit that, marking of Flood Line along River Bank

is one of the prime responsibility and Endeavor of this Department, WRD to mark these lines to maximum possible precision.

6. The Respondent, WRD is taking up the flood line demarcation work as per the guidelines issued through technical circular of the Research Institute of Govt. of Maharashtra, the Maharashtra Engineering Research Institute (MERI), Nashik dated 16.11.2015 and prevailing Govt. Resolution of Year 1989 and 2018.
7. Pursuant to the directions issued at para no. 2 of this Hon'ble Tribunals order dated 06.02.2024, I say and submit that, as per the directions given by this Hon'ble Tribunal vide order dated 27.03.2015, this Respondent, WRD has categorized the Rivers as priority-I, where there are high probabilities of damages to the areas around the river banks due to floods and Priority-II where there are less probabilities compared to Priority-I.
8. Pursuant to the directions issued at Para No. 3 of the order of this Hon'ble Court dated 06.02.2024, I say and submit that, as per the directions of the Hon'ble Courts order dated 27.03.2015, flood line demarcation work in the areas

Satu

where there is excessive rainfall and probability of endangering human life and property, the Respondent WRD has identified total 174 river stretches of 1608.83km length, as priority-I, which were taken up on priority and flood line survey and demarcation of these stretches are completed. Hence, I say and submit that, **this Respondent has completed all the works of flood lines marking in all the areas where there is excessive rainfall and where there is probability of endangering human life and properties due to flood, as per the order of this Hon'ble Court dated 27.03.2015.** List of the same is annexed hereto and marked as **Exhibit R-2.**

9. In this regards, I state and submit as follows:

As per this Hon'ble Courts order dated 27.03.2015, WRD has identified the critical stretches and demarcation of flood lines are completed in such critical stretches.

Other stretches of rivers, which flows through less populated region, where no major floods has occurred or which flows through forest / valley etc., which has no/minimal impact on human life or properties are

categorized as priority-II. The demarcation work in such stretches is being taken up as and when needed based upon the actual flood scenario. I also would like to submit that, WRD, on its own has selected such other stretches of river which flows through less flood prone areas, which has less probability of endangering the human life and properties, and categorized them as Priority-II, and has completed the work on flood line demarcation in such Priority-II river stretches to an extent of 2544.83 km, which is in addition to the work instructed by Hon'ble tribunal order dated 27.03.2015. I, further say and submit that, WRD is duty bound to demarcate flood lines in Priority-II, stretches & wherever the need arises in future and the same shall be done with due diligence.

10.I say and submit that, as per the directions issued at para no. 4 of this Hon'ble Tribunals order dated 06.02.2024, I say and submit that, abstract of the demarcated work which are uploaded on the Website is annexed herewith as **Exhibit R-3**. The details of the same are available on the

link <https://wrd.maharashtra.gov.in/Site/9394/Flood-Line-Maps>

11. Pursuant to the directions given in para no. 5 of Hon'ble Tribunal order dated 06.02.2024, I say and submit that, the WRD is doing the work of flood line demarcation work as per Guidelines issued by the Govt. Resolution of WRD dated 21.09.1989 and 03.05.2018, Also, the technical guidelines framed by MERI, Nashik dated 16.11.2015 is used to demarcate the flood lines. I say and submit that, the flood lines demarcation work done/being done by the WRD is as per these guidelines. The said Govt. Resolutions and Technical Circular is annexed hereto and marked as **Exhibit R-4** (Collective)

12. I say and submit that, pursuant to the directions at para no. 6 of the Hon'ble Courts order dated 06.02.2024, WRD had issued Government Resolution regarding guidelines to demarcate the Flood Lines in the year 1989; which were based on the technology which was available at that relevant time. Subsequently, considering the upgradation

in the technology, the same guidelines are updated and issued by MERI vide Technical Circular dt 16.11.2015.

I say and submit that the flood line demarcation has been done on the basis of the said Govt Circular dated 21.09.1989 for flood lines demarcated before the MERI Technical Circular dated 16.11.2015 and on the basis of the said Technical Circular dated 16.11.2015 after that.

13.I say and submit that, pursuant to the directions issued at para no. 7, the procedure followed by Water Resources Department, to demarcate the flood lines, is enlisted below:-

I. Definitions:-

Blue line & Prohibitive zone

Flood lines marked by considering either flood of frequency 1 in 25 Years or 1.5 times the design discharge of the river whichever is higher.

The area enclosed between the blue lines on either sides of the river is earmarked as prohibitive zone.

Datu

Red line & Restrictive zone

- i) Flood lines marked by considering Flood of Frequency 1 in 100 years for rivers without dams
- ii) Spillway Design flood discharge plus Flood of Frequency 1 in 100 years for rivers with Dam.

Area enclosed between red line & blue line on the same side of the river is earmarked as restrictive zone on both the banks of the river.

MARKING OF FLOOD LINES

- II. For marking of these lines & zones, ground survey of the river is done. The cross sections of the river generally is taken at 100m center to center. The levels on these marked cross sections is taken at 30m center to center.

The spacing of these cross sections can be suitably increased depending upon the terrain to be surveyed. However, cross Sections should not be at more than 1000 meter centre to centre.

Additional cross sections are taken at,

- a) Confluence of every tributary with main river on the downstream side.
- b) Location of bridges, weirs & other Important structures.

Satu

- c) Steep slopes /Falls, curves, bends of the river.
- d) District & Taluka boundaries.

FLOOD ESTIMATION :-

- III. The flood estimation of a specific return period is of utmost importance for carrying out demarcation work. The Estimation of flood is carried out by using central Water commission (CWC) Regional flood estimation report.
- IV. Channel Routing of the floods corresponding to Prohibitive & Restrictive zones is done by Hydrologic Engineering center- River Analysis System (HEC-RAS). HEC-RAS is computer programe that models the hydraulics of water flow through natural rivers to aid channel flow analysis & flood plain determination.
- V. If towns/cities/villages are situated on river banks adjacent to any confluence, adequate check regarding backwater effect on flood lines is exercised. In case of rivers joining sea, the effect of high tide is considered while deciding Prohibitive/Restrictive zones/ lines. Similarly, afflux due to construction of bridges /weirs / encroachments etc. in waterway of the river channel is also considered.

Datu

MARKING OF FLOOD LINES ON MAPS AND GROUND

- VI. Flood lines are clearly marked on the digitized village map, which is obtained from the Director of land records, along with the cross sectional details and levels etc. GIS mapping of the flood lines are carried out.
- VII. These lines are then marked on the permanent & prominent features/Structures along the river. The Regional Chief Engineer then sanctions the maps, after ground truth verification; and the same is then uploaded on the official website of WRD (www.wrd.maharashtra.gov.in).

For detailed procedure of flood line demarcation, the Technical Guidelines issued by MERI, Nashik on 16.11.2015 is annexed herewith as **Exhibit R-4**.

14. Pursuant to the directions mentioned in para 8 of the Hon'ble Tribunal order dated 06.02.2024, I say and submit that, rivers flowing through Mumbai and sub-urban areas fall in the jurisdiction of Brihanmumbai Municipal Corporation and its allied authorities / offices. They frame and carry out the development and protection plans for the same. They have their own set of rules and regulation for

defining the No development zone along the banks of the rivers and to mitigate and regulate the flood. Hence, they are the appropriate authority to make decision regarding the same. The relevant document published by concerned Urban Development Department and their allied offices is annexed herewith as **Exhibit R-5** (collective).

In the light of above submissions, I most respectfully pray to this Hon'ble Court that, this Hon'ble Court be pleased to dispose off the present Execution Application.

Place : Mumbai

(Sanjiv Arunkant Tatu)

Date : 23/04/2024

Chief Engineer & Joint Secretary

Water Resources Department

Deponent

Verification

I, Sanjiv Arunkant Tatu, Age 55 years, presently working as Chief Engineer & Joint Secretary, do hereby state that the contents of above affidavit are true and correct to the best of my knowledge, belief and information received from the Water Resources Department and in witness whereof, I have signed this affidavit at Mumbai on the date mentioned hereinunder.

Solemnly affirmed on this the 23rd day of April 2024 at Mumbai.

(Sanjiv Arunkant Tatu)
Chief Engineer & Joint Secretary
Water Resources Department
Deponent

SOLEMNLY AFFIRMED

BEFORE ME BY DEPONENT

SHRI S.A. Tatu

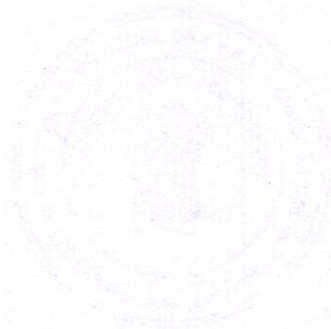
WHO IS IDENTIFIED

BY SHRI S.A. Gaikwad.

I identify the Deponent.

(Sonal Anand Gaikwad)
Executive Engineer & Under Secretary
Water Resources Department

Joint Secretary
Government of Maharashtra
Law and Judiciary Department
Mantralaya, Mumbai 400 032

Faint, illegible text or markings on the left side of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

महाराष्ट्र शासन

पर्यावरण विभाग

शासन निर्णय क्र. बैठक-२०१३/प्र.क्र. ६३/ तां.क.१

१५ वा मजला, नवीन प्रशासकीय भवन,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,

मंत्रालय, मुंबई - ३२.

दिनांक : २५ ऑक्टोबर, २०१७.

प्रस्तावना :-

जागतिक स्तरावर औद्योगिकीकरण, वाढती लोकसंख्या, बेसुमार जंगलतोड, नैसर्गिक व मानवनिर्मित घडामोडींमुळे वातावरणातील कार्बन डाय ऑक्साईड, नायट्रोजन व मिथेन इत्यादी यासारख्या हरीत वायूंचे प्रमाण नैसर्गिक प्रमाणापेक्षा अधिक वाढल्यामुळे पृथ्वीच्या तापमानात सन १८८० पासून सरासरी ०.८ अंश सेल्सिअस इतकी वाढ झाल्याने वातावरणात बदल होत आहेत. या वातावरणीय बदलामुळे जागतिक स्तरावर समुद्राच्या पातळीतसुद्धा सरासरी २३ से.मी. इतकी वाढ झालेली आहे. वातावरणीय बदलामुळे मुख्यतः अनियमित पाऊस, तीव्र दुष्काळ, मोठे पूर, जमिनीतील पोषक द्रव्यांचा असमतोल, वॉटर लॉगींग, अन्न सुरक्षा, रोगराईत होणारी वाढ, जंगल जैवविविधता, जंगलांची न्हास, सधनता व उत्पादकते, पाण्याची उपलब्धता व उपयुक्तता, सागरी किनाऱ्यांची धूप, सागर किनाऱ्यावरील लोकवस्ती, मासेमारी इत्यादींवर विपरीत परिणाम होत असल्याचे दिसून येत आहे. आकस्मिक अतिवृष्टी होऊन पूर येणे किंवा काही ठिकाणी तीव्र दुष्काळ पडणे अशा घटनांच्या वारंवारतेमध्ये जागतिक स्तरावर वाढ झालेली आहे.

या बदलास सामोरे जाण्यासाठी जागतिक स्तरावरून अनेक देशांनी त्यांच्या अस्तित्वातील धोरणांमध्ये वातावरणीय बदलाच्या अनुषंगाने होणाऱ्या परिणामांचा विचार करून नवीन धोरणात्मक बदल केलेले आहेत. महाराष्ट्र राज्याने मार्च २०१० मध्ये टेरी या संस्थेच्या सहकार्याने अशा बदलांगुळे उदभवणाऱ्या समस्यांना सामोरे जाण्यासाठी सविस्तर कृति आराखडा तयार करण्याचे काम हाती घेतले होते. यामध्ये मुख्यतः शेती व अन्न सुरक्षा, आरोग्य, जंगले, जलस्रोत, सागरी परिसंस्था व प्रजाती, नैसर्गिक अधिवास व जैवविविधता, उपजीविकेची साधने, पायाभूत सुविधा इत्यादींवर होणाऱ्या परिणामांची शहानिशा करून ते कमी करण्यासाठी या त्यांना सामोरे जाण्यासाठी क्षेत्रनिहाय अनुकूलन धोरण (Adaptation Strategy) ठरविणे प्रस्तावित होते.

२. तसेच केंद्र शासनाने २००८ मध्ये वातावरणीय बदलांना सामोरे जाण्यासाठी राष्ट्रीय वातावरणीय बदल कृति आराखडा तयार करून त्या अनुरूप सर्व राज्यांना कृति आराखडा तयार करण्याचे निर्देश दिले होते.

३. आणि जागतिक स्तरावरील वातावरणीय बदलांबाबतचे अनुमान महाराष्ट्र राज्यासाठी जसेच्या तसे लागू होत नसल्याने राज्याची भौगोलिक परिस्थिती आणि स्थान लक्षात घेऊन स्थानिक परिस्थितीमध्ये होणाऱ्या वातावरणीय बदलांबाबतचे महाराष्ट्र राज्यासाठी शास्त्रोक्त अनुमान काढणे आवश्यक होते. त्यासाठी यु.के.मेट ऑफिस व द एनर्जी रिसोर्स संस्था (टेरी) यांनी रिजन क्लायमेट मॉडेलिंग सिस्टम (PRECIS Model) आणि HadRM3P या दोन मॉडेलची निवड करून १९७० ते २००० या कालखंडातील सरासरी हवामान व तापमानातील बदलांच्या पार्श्वभूमीवर एकविसाव्या शतकातील सन २०३०, २०५० व २०७० या कालखंडामध्ये होणाऱ्या वातावरणीय बदलांबाबतचे शास्त्रोक्त अनुमान काढण्याचे काम हाती घेतले होते. तसेच या अनुमानांची पडताळणी करण्यासाठी सन १९७० ते सन २००० या कालावधी पर्यंतची राज्य शासनाच्या विविध विभागाकडे उपलब्ध मुळ सांख्यिकी माहिती या संस्थांना उपलब्ध करून देऊन प्रक्षेपित अंदाजांची पडताळणी करण्यात आली आहे. या अहवालानुसार राज्यातील प्रशासकीय विभागनिहाय तापमान व पर्जन्यमानामध्ये होणाऱ्या संभाव्य बदलांची आकडेवारी प्रपत्र -१ मध्ये दर्शविण्यात आलेली आहे. तसेच वातावरणीय बदलामुळे २०३० (सन २०२१

सरासरी तापमान, पर्जन्यमान दर्शविणारे नकाशे प्रपत्र-२ मध्ये दर्शविण्यात आले आहेत. राज्यात संभावीत अतिवृष्टी होणारी क्षेत्रे व कोरडया दिवसांमध्ये झालेली वाढ दर्शविणारी क्षेत्रे प्रपत्र-३ मध्ये दर्शविण्यात आलेली आहेत. तसेच मुंबई क्षेत्रात संभावित अतिवृष्टीमुळे सखल भागातील पाण्याची पातळी प्रपत्र-४ मध्ये दर्शविण्यात आली आहे. वातावरणीय बदलामुळे वाढणारी आर्द्रता, तापमान व त्यामुळे बदलणारा उष्णता निर्देशांक प्रपत्र-५ प्रमाणे आहे. राज्यातील वनसंपदेवर होणाऱ्या परिणामांचे नकाशे प्रपत्र - ६ मध्ये दर्शविण्यात आले आहेत.

वरील प्रमाणे शेती, समुद्र किनारे, जंगले, आरोग्य, पाण्याचे स्रोत, जैवविविधता इत्यादींवर वातावरणीय बदलाचे परिणाम विचारात घेऊन संभाव्य बदलांना सामोरे जाण्यासाठी विभागनिहाय केलेल्या शिफारशींच्या अनुषंगाने राज्याचे वातावरणीय बदलानुसार अनुकूलनासाठी (अॅडॉप्टेशन) व वातावरणीय बदलांचे परिणाम कमी करण्यासाठीच्या (मिटीगेशन) उपाययोजनांबाबत व्यापक धोरण ठरविणे विचाराधीन होते.

शासन निर्णय :-

महाराष्ट्र राज्य वातावरणीय बदल कृती आराखडयाच्या अनुषंगाने जागतिक वातावरणीय बदलामुळे राज्याचे सरासरी तापमान वाढणार असून कमाल तापमानापेक्षा किमान तापमान अधिक वाढणार असल्याचे दिसते. थोडक्यात, राज्यातील तापमान वाढीमुळे पर्जन्यमान व उष्णता निर्देशांकात बदल होणार असल्याचे दिसून येते. तसेच २०३०, २०५० व २०७० या कालखंडांदरम्यान, वाढते तापमान, आर्द्रतेतील बदल इत्यादींमुळे पिकांच्या उत्पन्नावर विपरीत परिणाम होणार आहे. यामध्ये डाळींब, द्राक्षे, संत्री, केळी, आंबा इत्यादीसह राज्यातील इतर पिकांवर रोगराई वाढण्याची शक्यता आहे. तसेच अनियमित पावसामुळे यासाठी लागणारे पोषक वातावरण बदलणार असल्याने उत्पन्नावर विपतरित परिणाम होणार आहे. वाढते तापमान व वाढती आर्द्रता हे रोगराईच्या वाढीसाठी पोषक वातावरण असेल. यामुळे मलेरिया, डेंग्यू इत्यादी डासांच्या प्रजननामुळे होणाऱ्या रोगांचे राज्यातील व्याप्ती क्षेत्र वाढणार आहे. बदलणाऱ्या वातावरणामुळे अस्तित्वातील पिकांची तग धरण्याची क्षमता कमी होते. संभावित अतिवृष्टीमुळे पायाभूत सुविधा - जसे रस्ते, पूल, नदी काठावरील शेती व लोकवस्तीवर विपरीत परिणाम होणार आहे. या बदलामुळे व वाढणाऱ्या उष्णता निर्देशांकामुळे दैनंदिन वापरात ऊर्जेची मागणी वाढणार आहे. तसेच संवेदनशील निर्देशांक (व्हर्नेबिलीटी इंडेक्स) नुसार वातावरणीय बदलास नंदूरबार जिल्हा सर्वात जास्त संवेदनशील असून त्या खालोखाल धुळे, बुलढाणा, जळगांव, हिंगोली, नाशिक, जालना, गोंदीया, वाशिम, गडचिरोली या जिल्ह्यांचा क्रम लागतो. याबाबतची सविस्तर यादी प्रपत्र- ७ नुसार आहे.

२. या संभाव्य बदलांना सामोरे जाण्यासाठी खालील प्रमाणे विभागनिहाय उपाययोजना/शिफारशींची अंमलबजावणी संबंधीत विभागांद्वारे अस्तित्वातील धोरणांमध्ये आवश्यक ते बदल किंवा नविन धोरणात्मक निर्णय घेवून करण्यात यावी. यामध्ये विभागनिहाय शिफारशी व त्यांच्या अंमलबजावणीचा प्राथम्यक्रम दर्शविणारा तक्ता प्रपत्र-८ नुसार आहे.

अ) वने :

१) जंगलांची प्रतवारी सुधारून त्या परिस्थितीकीतून मिळणाऱ्या सेवा (Ecological Services) गुणवत्तेमध्ये वाढ करणे. यासाठी "वनसेवा/परिस्थितीकी सेवा वेतन पध्दती" विकसित करणे, जेणेकरून सहभागी गाव / व्यक्ती यांना उचित वन संवर्धन सेवा/मोबदला मिळून वन संरक्षण व संवर्धन करण्यास प्रोत्साहनात्मक मदत होईल. गाव / लोकसहभागाने वन संवर्धन करणे यासाठी विशेष धोरण आखणे. माझे जंगल माझे पाणी ही संकल्पनात जनमनात रुजविणे.

२) जंगलांवरील ताण कमी करण्यासाठी उपजीविकेच्या साधनांमध्ये वैविध्य निर्माण करणे, प्रोत्साहन देणे.

- ३) नदीच्या उगमस्थानाच्या जंगलांचे रक्षण करणे, जेणेकरून त्रिस्तरीय वनांमुळे पावसाचे पाणी मुरण्याची डोंगराची क्षमता वाढून पुराची तीव्रता कमी होण्याबरोबरच वर्षभर नदी प्रवाही राहून भूजल पातळी अबाधित राहण्यास मदत होईल. यामध्ये लोकसहभागाने व परिस्थितीकी पेमेंट सिस्टीम या पध्दतीचा अवलंब करण्याबाबत धोरण ठरविणे.
- ४) शास्त्रोक्त पध्दतीने जंगलांचे संवर्धन व संरक्षण करणे. त्यासाठी आवश्यकतेनुसार 'इकॉलॉजीकल विंग ऑफ इंडियन आर्मी' यांचे वन लागवड, संवर्धन व संरक्षण इत्यादीमध्ये सहाय्य घेणे. यासाठी विशेष धोरण/योजना तयार करणे.
- ५) सागर किनाऱ्यांची धूप रोखणे, जमिन क्षारयुक्त होण्यापासून रोखणे, मत्स्य जीवांचे प्रजोत्पादनाचे स्थान टिकविणे, पुराचे धोके कमी करणे इत्यादीसाठी तिवरांच्या जंगलांचे संरक्षण व संवर्धन करणे यासाठी कालबद्ध उपयोजना करून प्रकल्पांची अंमलबजावणी करणे.
- ६) रत्नागिरी, मालवण या ठिकाणी आढळणाऱ्या कोरलचे संवर्धन करणे.
- ७) ग्रीन महाराष्ट्र मिशनची लोकसहभागाने अंमलबजावणी करणे. वृक्षतोड कमी करण्यासाठी फॉरेस्ट पेमेंट सिस्टम बाबत धोरणात्मक निर्णय घेणे.

ब) जलसंपदा :

- १) नदी वा इतर जलाशयांचे पुनरुज्जीवन करणे.
- २) धरणाच्या खालच्या बाजूस नदीमध्ये पाण्याचा वर्षभर आवश्यक असलेला सतत किमान पर्यावरणीय प्रवाहाचे नियोजन करणे. नदीतील 'किमान पर्यावरणीय प्रवाहामुळे' नदीकाठावरील लोकांची पाणी पुरवठ्याची गरज भागविण्याबरोबरच भूजल पातळीत सातत्य राहिल आणि नदीमधील जैवविविधता टिकून राहण्यास मदत होईल, अशा उपाययोजना करणे व त्यानुसार धरण व्यवस्थापनात बदल करणे.
  - ३) नद्यांवर ठराविक अंतराने कोल्हापूर पध्दतीचे बंधारे बांधणे.
  - ४) सिंचनासाठी पाणी पुरवठ्यामध्ये / वापरामध्ये सुधारणा करून पाण्याची उपयुक्तता वाढविणे.
  - ५) धरणाच्या अप्पर कॅचमेंट क्षेत्रात उगमाच्या ठिकाणी दाट वनीकरण करून त्रिस्तरीय जंगलाद्वारे नदीच्या जलस्रोतांचे जतन करणे, यासाठी कॅचमेंट ट्रिटमेंट धोरणामध्ये बदल करून ही बाब त्या प्रकल्पाचाच भाग असणे अनिवार्य करणे.
  - ६) नदीच्या उगमस्थानाजवळच्या जंगलांचा बचाव केल्यास तेथून धरणात येणाऱ्या गाळाचे/मातीचे प्रमाण कमी होऊन धरणाची पाणी धारण क्षमता अबाधित राहिल. तसेच उगमस्थळाची पावसाचे पाणी धारण क्षमता जंगलामुळे वाढत असल्याने नदी वर्षभर प्रवाही राहण्यास मदत होईल. यामुळे पुराच्या पाण्याचा वेग कमी होऊन त्याची तीव्रता कमी होण्यास मदत होईल या दृष्टीने अस्तित्वातील धोरणांमध्ये बदल करणे.
  - ७) नदी काठावरील गावांना अतिवृष्टी व पुराची आगाऊ सूचना देणारी यंत्रणा विकसित करणे. नदीची उच्चतम पूररेषा निश्चित करणे.
  - ८) प्रक्रियाकृत नागरी व औद्योगिक सांडपाणी इत्यादीचा पुनर्वापर बंधनकारक करून स्वच्छ पाण्याची मागणी कमी करणे, यासाठी जलसंपदा, नगरविकास, उद्योग इ. विभागांकडून एकात्मिक धोरण ठरविणे.

क) कृषि क्षेत्र :

- १) शेतकऱ्यांना गांव पातळीवर हवामान व पिकांवरील रोगराई, तसेच वातावरणाच्या अनियमिततेमुळे जोखीम व्यवस्थापनासंबंधात अचूक माहिती / सल्ला थेट पुरविण्याची यंत्रणा विकसित करणे (ऑग्रोक्लायमेंट सर्व्हिसेस).
- २) बदलत्या वातावरणास अनुरूप बदलणारी पीक पध्दती, तंत्रज्ञानाबाबत माहिती उपलब्ध करून देणे.
- ३) बदलत्या वातावरणात वाढू शकतील अशा स्थानिक हवामानात वाढणाऱ्या व तग धरणाऱ्या पिकांच्या व फळांच्या प्रजातींच्या संशोधनास व लागवडीस प्रोत्साहन देणे. तसेच जुन्या योग्य त्या पारंपारीक पिकांचे संवर्धन करणे.
- ४) सूक्ष्म जल सिंचनास प्रोत्साहन देणे, फळबाग नियंत्रण / व्यवस्थापनाबाबत शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन करणे.
- ५) या व्यतिरिक्त उपजीविकेची पर्यायी संसाधने, जसे कुक्कुटपालन, शेळी-मेंढी पालन, दुग्धव्यवसाय विकास, मत्स्यपालन इत्यादींना प्रोत्साहन देणे.
- ६) सौर वॉटर पंप, सौर ऊर्जा/ पवन ऊर्जा इ. वापरासाठी शेतकऱ्यांना उद्युक्त करून शेतीतील उत्पादकता वाढविणे.
- ७) सेंद्रीय शेतीसाठी शेतकऱ्यांना प्रोत्साहन देणे व सेंद्रीय उत्पादनास विशिष्ट बाजारपेठ उपलब्ध करून देणे. पिकांचे व फळांचे नुकसान होऊ नये यासाठी सामूहिक शीतगृहे निर्माण करणे, इत्यादी.
- ८) मत्स्यव्यवसायास पुरक अशा पायाभूत सुविधा जसे शीतगृहे, प्रक्रिया केंद्रे, मत्स्यबीज संवर्धन केंद्रे, प्रशिक्षण, बाजारपेठ इत्यादी पुरविणे व त्यांना प्रोत्साहन देणे.
- ९) खारलँड बंधारे दुरुस्त करून या ठिकाणी शेती ऐवजी मत्स्यव्यवसायाला प्रोत्साहन देणे.

ड) ऊर्जा :

- १) अक्षय ऊर्जेला प्रोत्साहन देण्यासाठी धोरण आखणे. सोलार व पवन ऊर्जा प्रकल्पांना प्रोत्साहन देणे. विकेंद्रीत अपारंपारिक उर्जेचे ग्रिड तयार करणे.
- २) नवीन बांधकाम प्रकल्प, वसाहती इत्यादींमध्ये सौर ऊर्जा, सौर वॉटर हिटर इत्यादी बसविणे बंधनकारक करणे.
- ३) नेट मिटरिंगमुळे अक्षय ऊर्जेच्या निर्मिती व वापर यामध्ये वाढ होत असल्याने याबाबत धोरण निश्चित करणे.
- ४) अक्षय ऊर्जा संशोधनास तसेच उद्योगास चालना देणे, यासाठी धोरण ठरविणे.

इ) आरोग्य :

- १) वातावरणीय बदलामुळे रोगराईच्या प्रमाणात वाढ होणार असल्याने नागरीकांना आरोग्यविषयक सल्ला/सेवा तसेच आगाऊ सूचना देणारी यंत्रणा विकसित करणे.
- २) सर्वाधिक व्हलनेरेबल जिल्ह्यांमध्ये आरोग्यविषयक पायाभूत सुविधांवर भर देणे, प्रशिक्षण सुधारणा करणे, संवेदनशील जिल्ह्यांमध्ये प्राथमिक आरोग्य केंद्रांच्या संख्येत वाढ करणे.
- ३) सर्वसामान्य जनतेत वातावरणीय बदलामुळे होणारे आजार व त्याबाबत करावयाच्या उपाययोजनांबाबत जनजागृती करणे.

ई) सार्वजनिक बांधकाम :

- १) नवीन पायाभूत सुविधा निर्माण करतांना, अतिपर्जन्यवृष्टी व पूराच्या वारंवारतेमध्ये होणारी वाढ लक्षात घेऊन त्याप्रमाणे नियोजन करून अस्तित्वातील धोरणांमध्ये बदल करणे.
- २) रस्त्यांच्या दुतर्फा उंच व सावली देणारी झाडे लावणे, ठराविक अंतरावर ऊन-पावसापासून संरक्षणासाठी शेल्टर उभारणे.
- ३) सर्व शासकीय, निमशासकीय बांधकामे ही हरीत मार्गदर्शक तत्वानुसार असावीत, या बाबत मानकामध्ये व दरसुचिमध्ये बदल करणे.

फ) आपत्ती व्यवस्थापन :

- १) आपत्ती व्यवस्थापनामध्ये परिस्थितीवर आधारीत उपाययोजनांचा समावेश करून राज्याच्या आपत्ती व्यवस्थापनाच्या सध्याच्या धोरणामध्ये सुधारणा करणे.
- २) राज्यातील संवेदनशील (व्हलनेरेबल) जिल्हयांसाठी परिस्थितीकीवर आधारीत विशेष आपत्ती व्यवस्थापन यंत्रणा विकसित करणे.
- ३) वातावरणीय बदलांच्या अनुषंगाने आपत्ती व्यवस्थापनामध्ये उचित बदल करून संबंधित सर्व विभागांशी समन्वयन करणे. संवेदनशील क्षेत्रांमध्ये सत्वर माहिती पोहोचविण्यासाठी यंत्रणा विकसित करणे.
- ४) वातावरणीय बदलाशी संबंधित तज्ञ संस्थांशी समन्वयन करून त्या अनुषंगाने संबंधितांना अवगत करणे. तंत्रज्ञान विकसित करणे, इत्यादी.
- ५) राज्याच्या आपत्ती व्यवस्थापनामध्ये वातावरणीय बदलाच्या अनुषंगाने बदल करणे. पर्यावरणीय सेवांचे मुल्यांकन करण्याची पध्दती विकसित करणे.

ग) ग्राम विकास :

- १) वातावरणीय बदलास पूरक (Climate Proof Village) अशा गावांच्या निर्मितीवर भर देणे. यासाठी गांव पातळीवर जनसहभागातून पर्यावरण संवर्धनासाठी उपक्रम, जलसंधारण, डोंगर दत्तक घेणे, नदी दत्तक घेणे, गांवतळे, गावाची वनराई इत्यादी सारख्या योजनांचा विकास करणे.
- २) गांवनिहाय सौर ऊर्जा / पवन ऊर्जा आधारीत स्वतंत्र ग्रीड तयार करून ऊर्जा निर्भर गांव निर्मितीवर भर देणे.

ह) नगर विकास :

- १) अतिवृष्टी दरम्यान शहराच्या सखल भागातील लोकांना आगाऊ सूचना देण्याबाबत यंत्रणा विकसित करणे.
- २) पर्जन्य परिस्थितीकीमुळे निर्माण होणाऱ्या समस्यांबाबत लघु व दीर्घ कालीन आराखडा तयार करणे. तसेच पूरजन्य परिस्थिती दरम्यान लोकांच्या मदतीसाठी यंत्रणा विकसित करून त्याची अंमलबजावणी करणे.
- ३) सखल भागात बांधकामांना अनुमती देतांना पूरस्थिती / पाण्याची पातळी विचारात घेऊन अनुमती देणेबाबत धोरण ठरविणे.
- ४) पूरांची तिव्रता व वारंवारता वाढणार असल्याने नदी काठावर उच्चतम पूर रेषेपलिकडे बांधकामास अनुमती देणे, याबाबत धोरण ठरविणे.
- ५) पाण्याच्या कमतरतेवर मात करण्यासाठी सांडपाणी प्रक्रिया, पुनर्चक्रण व पुनर्वापर बंधनकारक करणे.
- ६) पर्यावरणपूरक शहरे विकसित करणे.

- ७) नवीन शहरांचे / वसाहतींचे नियोजन करतांना कार्बन फूटप्रिंट कमीत कमी राहिल अशाप्रकारे नियोजन करणे.
- ८) हरीतगृह वायुचे प्रमाण कमी करण्यासाठी नागरी घन कचरा व सांडपाणी व्यवस्थापनाबाबत विशेष धोरण ठरविणे.

ल) वित्त व नियोजन :

वित्त व नियोजन विभागाने वातावरणीय बदलाच्या अनुषंगाने संबंधित विभागांकडून प्रस्तावित करण्यात आलेले धोरण, त्यासाठीच्या योजना व लागणारा निधी इत्यादीसाठी प्राथम्यक्रम ठरवावा.

म) पर्यावरण :

- १) वातावरणीय बदलाच्या अनुषंगाने अनुकूलन प्रस्ताव संबंधित विभागांकडून करून घेऊन तो नाबार्ड, राष्ट्रीय वा आंतरराष्ट्रीय संस्था यांनी प्रमाणित केलेल्या नमुन्यामध्ये असल्याची खातरजमा करणे, निधीसाठी पाठपुरावा करणे आणि त्यासाठी सर्व प्रशासकिय यंत्रणा, क्षेत्रीय यंत्रणा इ.समवेत समन्वयन करणे.
- २) वातावरणीय बदलासंदर्भात सर्व संबंधित विभागांना प्रशिक्षण देऊन ज्ञानवृद्धी करून कार्यक्षमता वाढविणे.
- ३) वातावरणीय बदलाच्या अनुषंगाने अनुकूलनासाठी गावपातळीवर, परिसंस्थेवर आधारित जनसहभागातून प्रकल्प तयार करणे, त्यांची अंमलबजावणी करणे, अपारंपारिक ऊर्जा सारख्या पूरक तंत्रज्ञानास आर्थिक प्रोत्साहन देणे, अशासकिय संस्था, तांत्रिक तज्ञ संस्था इ.समवेत करार करून प्रस्तावांची अंमलबजावणी करणे. युएनइपी, युएनडीपी, जायका (UNEP, UNDP, JAIKA) इ. आंतरराष्ट्रीय संस्थांकडून निधी मिळवून प्रस्तावांची अंमलबजावणी करणे इ.
- ४) यासंबंधातील तज्ञ, संशोधक संस्था जसे, IIT, IIITM, Pune इत्यादींसारख्या संस्थांशी समन्वयन करून वातावरणीय बदलाचे प्रोजेक्शन व त्याचे होणारे परिणामांबाबत वेळोवेळी सर्व संबंधितांना अवगत करणे, यासाठीची पध्दती विकसित करणे, वातावरणीय बदला बाबत माहिती देणे.
- ५) वातावरणीय बदलासंबंधी सेवा ग्रामीण भागापर्यंत पुरविण्यासाठी वातावरणीय बदल सेवा केंद्र (क्लायमेट चेंज सर्व्हिस सेंटर) विकसित करून त्याद्वारे माहिती पुरविणे.
- ६) वातावरणीय बदलासंबंधीच्या सर्व माहितीचे आदान-प्रदान करण्यासाठी स्वतंत्र संकेतस्थळ विकसित करून त्याद्वारे स्थानिक भाषेमध्ये लोकांना माहिती उपलब्ध करून देणे. दूरदर्शन, आकाशवाणी, इलेक्ट्रॉनिक मिडीया, वर्तमानपत्रे इत्यादी माध्यमाद्वारे जागृती निर्माण करणे.
- ७) वातावरणीय बदलासंबंधीत संशोधन, प्रकल्प इत्यादींना अनुदान देऊन त्याची अंमलबजावणी करून घेणे. ग्रीन हाऊस वायूंचे प्रमाण कमी करण्यासाठी नवीन तंत्रज्ञानाच्या वापरासाठी उद्योगांना प्रोत्साहन देणे.
- ८) केंद्र शासनाबरोबर राष्ट्रीय वातावरण बदल कार्यक्रमांतर्गत समन्वयन साधणे.
- ९) वातावरणीय बदलासंबंधी धोरणाच्या अंमलबजावणीसाठी, अनुकूलन (अॅडॉप्टेशन) प्रस्ताव तयार करणे, अशा प्रस्तावांच्या अंमलबजावणीसाठी केंद्र व आंतरराष्ट्रीय संस्थांबरोबर समन्वय साधून निधी प्राप्त करणे. धोरणाच्या यशस्वीतसाठी वेळोवेळी आढावा घेणे इत्यादीसाठी पर्यावरण विभागात स्वतंत्र वातावरणीय बदल कक्षाची स्थापना करणे.

(३) वातावरणीय बदलांमुळे अतिसंवेदनशील जिल्हयांसाठी प्रत्येक जिल्हाधिकाऱ्याने त्या त्या जिल्हयाच्या भौगोलिक परिस्थितीनुसार विशेष नियोजन करून जिल्हास्तरीय अनुकूलन कृती आराखडे तयार करावेत. या अहवालांच्या अंमलबजावणीसाठी निधी मिळवणे, वातावरणीय बदल कक्षाशी समन्वयन साधून राज्य, केंद्र व आंतरराष्ट्रीय संस्थाकडून निधी प्राप्त करून घेणे, प्रकल्पांची अंमलबजावणी करणे यासाठी अशासकीय संस्था, वैयक्तिक तज्ञ व्यक्ती, ग्रामपंचायत इत्यादींचा समावेश करून घ्यावा. नियोजन व पर्यावरण विभागाने या बाबत समन्वयन करावे.

(४) उपरोक्त मुख्य शिफारशींसह महाराष्ट्र वातावरणीय बदल अनुकूलन अहवालात देण्यात आलेल्या इतर विभागनिहाय शिफारशींच्या अनुषंगाने प्रत्येक विभागाने धोरणात्मक निर्णय घेऊन आवश्यकतेनुसार योजना तयार करून मंत्रीमंडळाच्या मान्यतेने त्यांची अंमलबजावणी करावी. तसेच वरील शिफारशींच्या अनुषंगाने संबंधित विभागाने यासाठी आवश्यक असलेल्या अनुकूलनासाठी प्रस्ताव तयार करून लागणाऱ्या संभाव्य निधीसाठी राज्य शासन/केंद्र शासन/आंतरराष्ट्रीय संस्था इत्यादींकडे पाठपुरावा करणे.

(५) वातावरणीय बदलांच्या अनुषंगाने अनुकूलन व मिटीगेशन प्रकल्प राबवितांना त्यामध्ये सामाजिक जबाबदारी (कार्पोरेट सोशियल रिस्पॉन्सिबिलिटी) याअंतर्गत धोरण ठरवून या क्षेत्राच्या योगदानाचा या योजनांमध्ये उपयोग करून घेणे अपेक्षित आहे.

(६) दिनांक १६ नोव्हेंबर, २००९ च्या शासन निर्णयाद्वारे मा. मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली गठीत करण्यात आलेल्या उच्चस्तरीय समन्वय समितीने वातावरणीय बदलांविषयी शिफारसींचा/धोरणांचा वेळोवेळी आढावा घेवून सर्व संबंधित विभागांना या धोरणांच्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी मार्गदर्शन करावे.

(७) प्रत्येक विभागाने वरील शिफारसींच्या अनुषंगाने वातावरणीय बदल कमी करण्यासाठी व वातावरणीय बदलांस सामोरे जाण्यासाठी लागणाऱ्या निधीचे पंचवार्षिक अंदाजपत्रक तयार करावे. प्रपत्र-८ मध्ये नमुद केलेल्या शिफारसींचा आवश्यकतेनुसार मुल्यमापन व महत्व ठरवून प्राथम्यक्रम निश्चित करावा व त्या प्राथम्यक्रमानुसार शिफारशींची अंमलबजावणी करण्याचा प्रस्ताव तयार करून निधीसाठी संबंधित संस्थांशी पाठपुरावा करणे.

(८) तसेच प्राथमिक मुल्यांकनानुसार वरील शिफारशींमधून १४ शिफारशींचा प्राथम्यक्रम प्रपत्र-९ मध्ये देण्यात आला आहे. संबंधित विभागांनी त्यांच्या अस्तित्वातील धोरण/योजना इ.च्या अनुषंगाने वैयक्तिक मुल्यमापन करून या शिफारशींची अंमलबजावणी करणे अपेक्षित आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१७१०२५१५४१०१९९०४ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

Satish
Madhukar Gavai

Digitally signed by Satish Madhukar Gavai
DN: cn=IN, o=Government Of Maharashtra, ou=Environment
Department, postalCode=400032, st=Maharashtra,
2.5.4.20=93a21ab61652bcb969c94ac6135ec0dc9c2ab5609eb954
43de5110b04a4438e,
serialNumber=b32b48025a711e379cf9c45a746344cd98a33cf7ce
566dd8f527acfa94563c1, cn=Satish Madhukar Gavai
Date: 2017.10.25 15:32:17 +05 30'

सोबत: - परिशिष्ट

(सतिश एम. गवई)

अपर मुख्य सचिव

प्रत,

१. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन
२. मा.मुख्यमंत्र्यांचे अपर मुख्य सचिव.

प्रपत्र-१

प्रशासकीय विभागनिहाय तापमान व पर्जन्यमानाची संभाव्य आकडेवारी खालील तक्त्यामध्ये दर्शविण्यात आलेली आहे :-

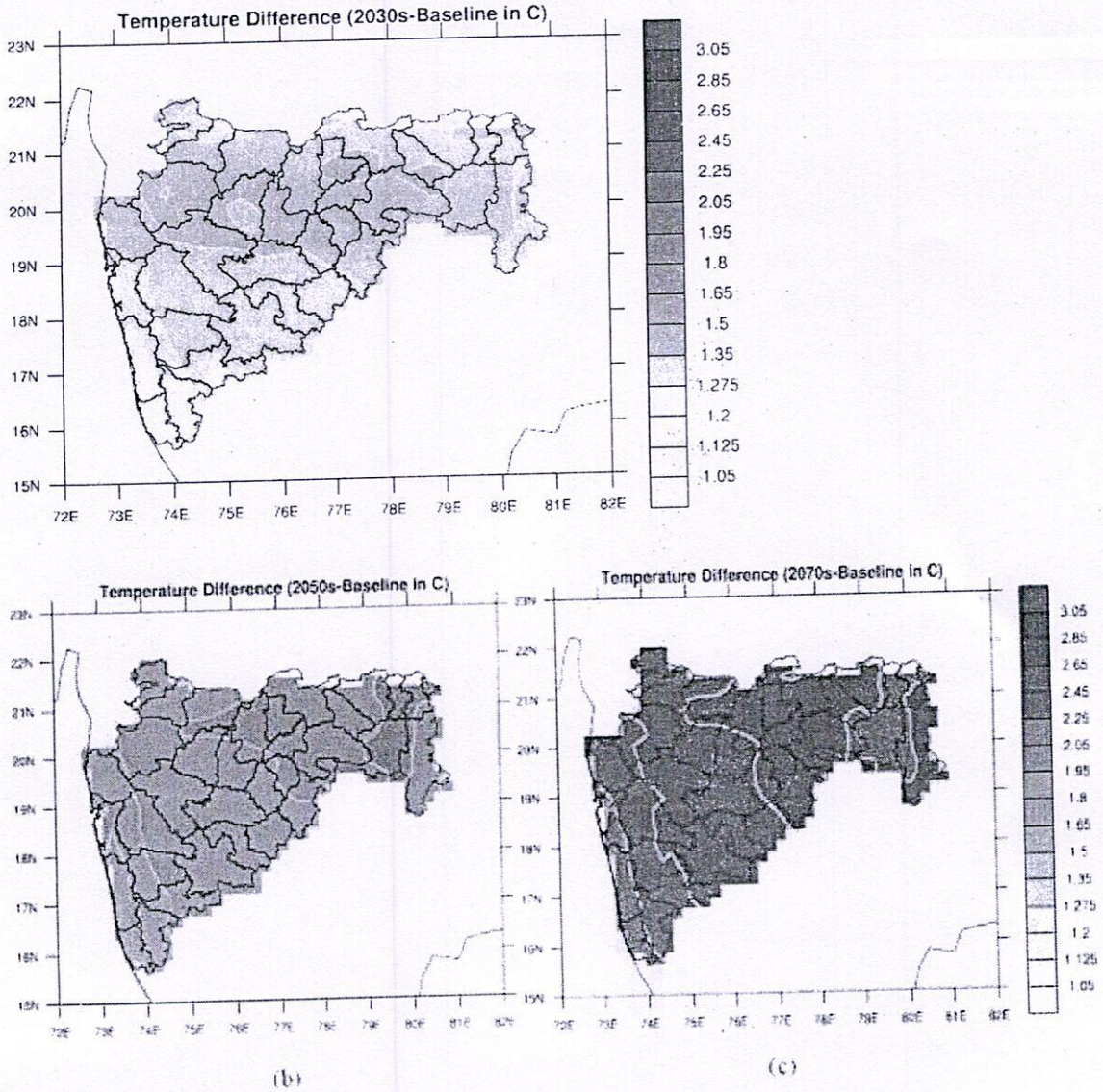
शासकिय विभाग आयएमडी	आयएमडी सर्वसाधारण तापमान: वार्षिक किमान तापमान (डि.सें)	वार्षिक किमान तापमानातील प्रक्षेपित वाढ (डि.सें)			आयएमडी सर्वसाधारण तापमान: पर्जन्यमान (मि.मि.)	पर्जन्यमानातील प्रक्षेपित वाढ (%)		
		२०३०	२०५०	२०७०		२०३०	२०५०	२०७०
अमरावती	२७.२१	१.४४- १.६४	२.२- २.३५	३.०६- ३.४६	७८५.३	१७.५- ३०	२२.५- ३२.५	१५- २७.५
औरंगाबाद	२६.४६	१.४४- १.५६	२.१५- २.३	३.१४- ३.३८	७०८.८	१२.५- २७.५	१५- ३०	२०-४०
नाशिक	२६.७९	१.४- १.६८१	२-२.४	२.८२- ३.३	५६७.५	१७.५- ४०	१५- ४०	१५-५२.५
नागपूर	२७.१९	१.१८- १.४	१.९५- २.२	२.८८- ३.१६	११२४ ७	१२.५- २०	१२.५- ३०	१५- २७.५
पुणे	२५.२२	१.१५- १.२८	१.६५- १.९५	२.४६- २.७४	८५२.२	१०- ३२.५	१०- ३२.५	१२.५- ३७.५
कोकण	२६.९९	१.१- १.२८	१.५- १.८	२.१८- २.६	२५७८ २	१०- ३०	१०- ३०	१०-३२.५

टीप : २०३० दशकासाठीचे प्रक्षेपण हे २०२१-२०४० या कालखंडासाठीचे सरासरी प्रक्षेपण आहे. त्याचप्रमाणे

२०५० दशकासाठीचे प्रक्षेपण हे २०४१-२०६० या कालखंडासाठीचे सरासरी प्रक्षेपण आहे तसेच २०७० दशकासाठीचे प्रक्षेपण हे २०६१-२०८० या कालखंडासाठीचे सरासरी प्रक्षेपण आहे.

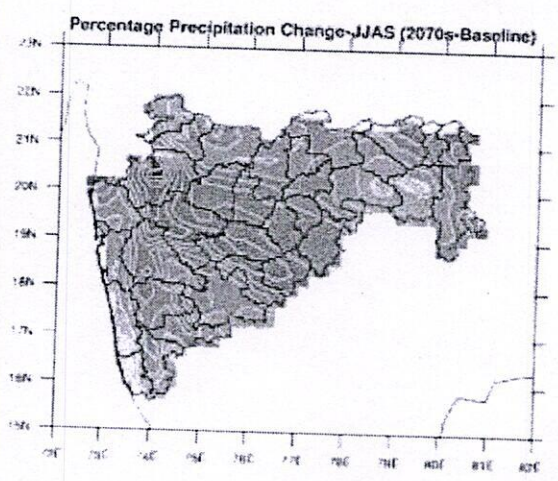
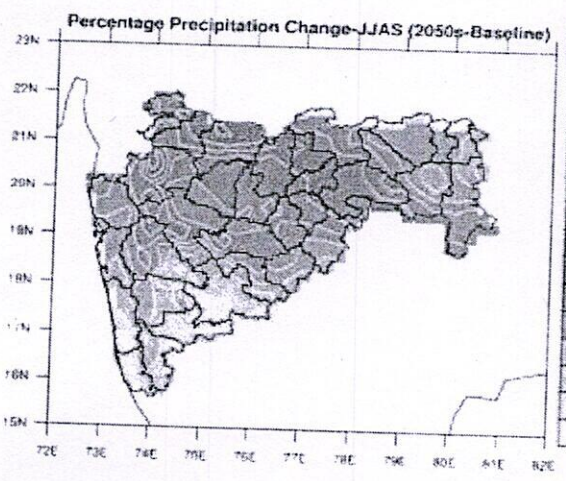
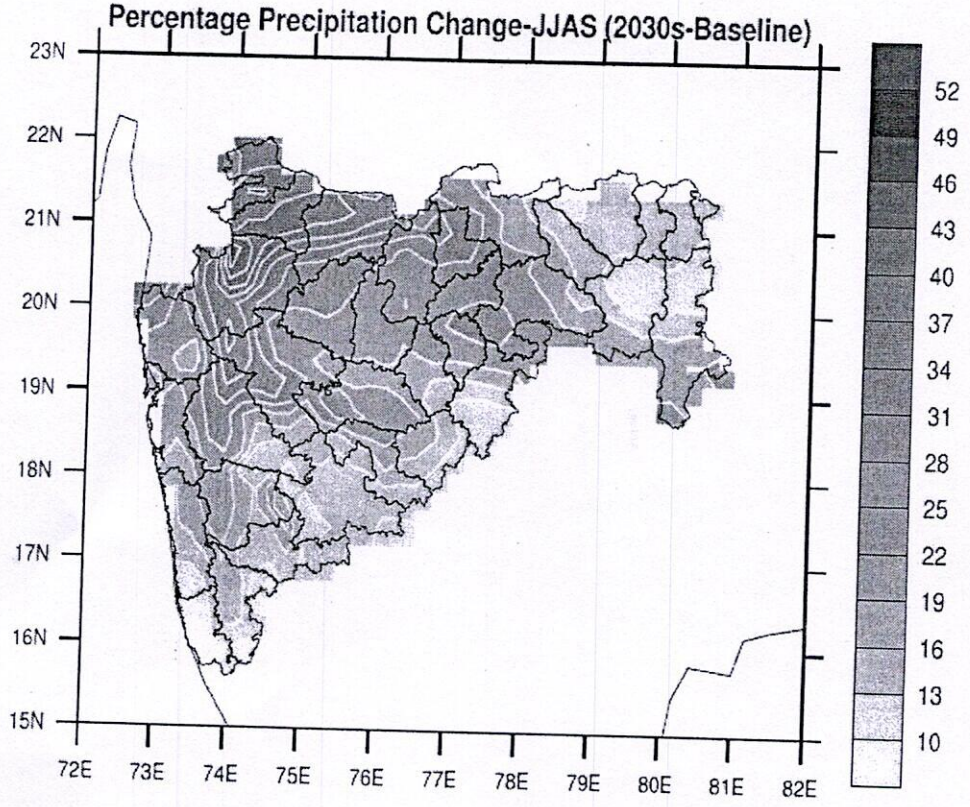
प्रपत्र-२

आकृती १. (अ) २०३० (ब) २०५० (क) २०७० च्या दशकासाठी आधारभूतरेखेच्या तुलनेत संपूर्ण महाराष्ट्रातील तापमानातील प्रक्षेपित वाढ (अंश सेल्सियसमध्ये)

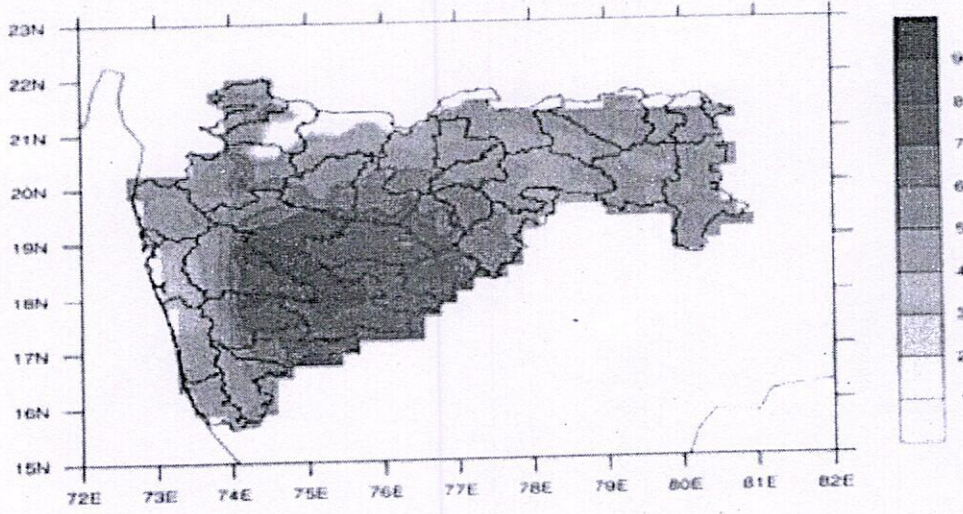

राज्याचे सरासरी तापमान, पर्जन्यमान दर्शविणारे नकाशे

राज्यात संभावीत अतिवृष्टी होणारे क्षेत्रे दिवसांमध्ये झालेली वाढ दर्शविणारी क्षेत्रे

कोरड्या दिवसांमध्ये

दर्शविलेली क्षेत्रे

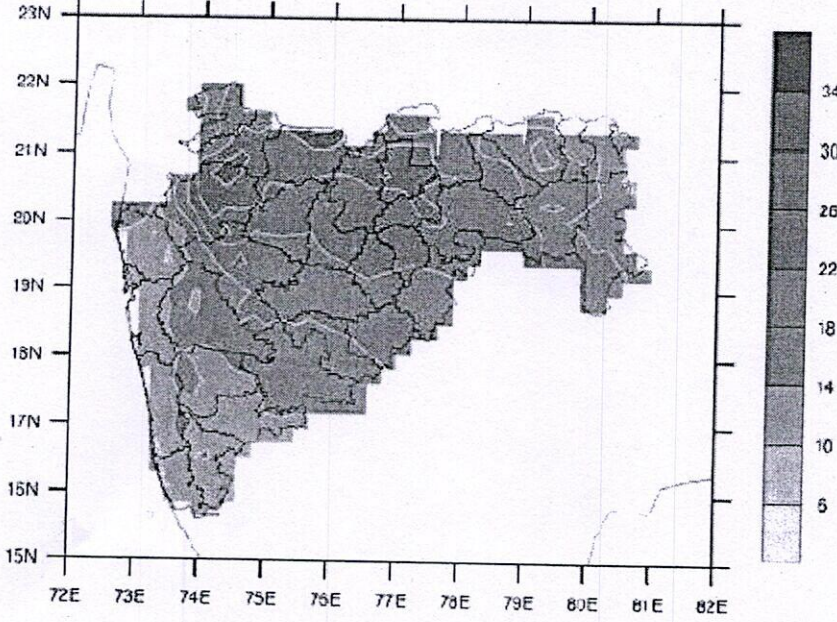
झालेली वाढ

(२०३०च्या दशकातील

आधारभूततेच्या तुलनेत)

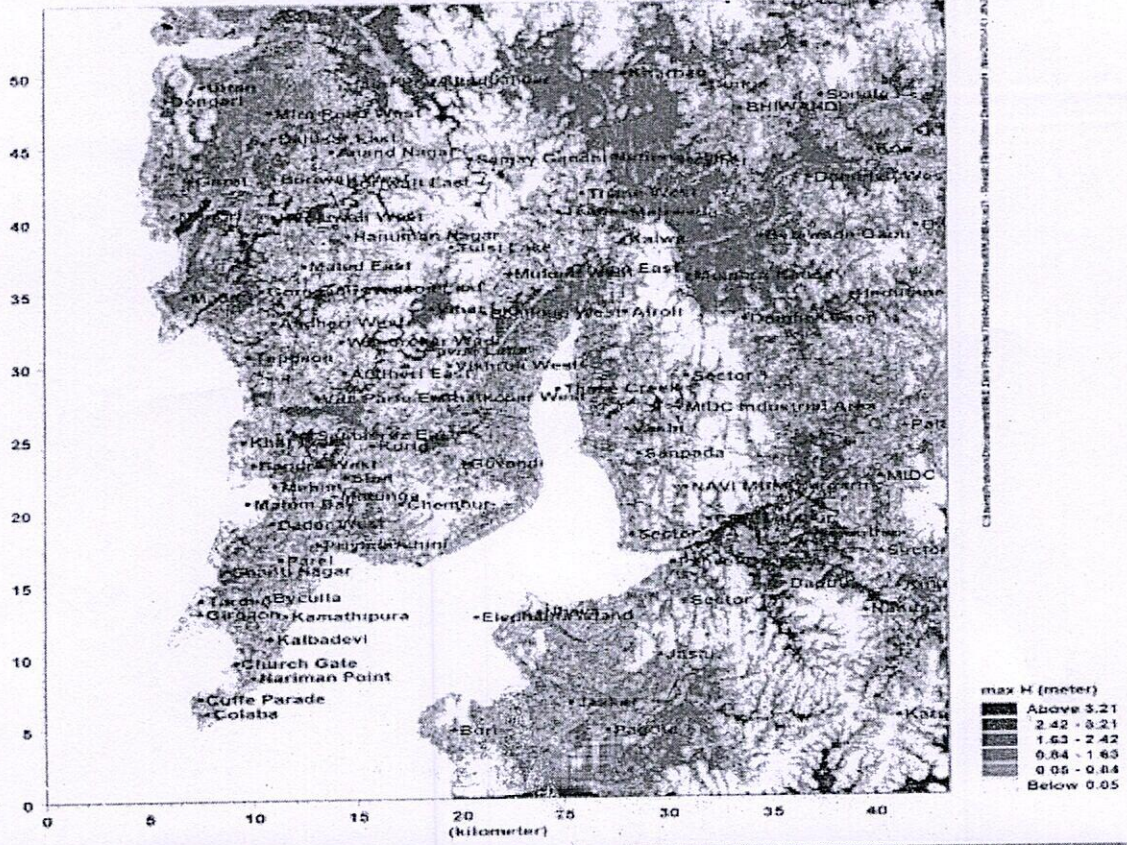
८-९	अहमदनगरचा आणि सोलापूरचा काही भाग.
७-८	बीड, लातूर, उस्मानाबाद, सोलापूरचा काही भाग, अहमदनगर, सांगली, सातारा, पुणे, परभणी आणि जालना.
६-७	नांदेड, हिंगोली आणि बुलढाण्यातील काही भाग, जालना, औरंगाबाद, अहमदनगर, नाशिक आणि सांगली.
५-६	गडचिरोली, गोंदिया, भंडारा, नागपूर, अकोला, वाशिम, आणि अमरावतीचा काही भाग, चंद्रपूर, वर्धा, यवतमाळ, बुलढाणा, औरंगाबाद, नाशिक, नंदुरबार.
४-५	ठाणे, मुंबई आणि रत्नागिरीचा काही भाग, सिंधुदुर्ग, कोल्हापूर, जळगांव, यवतमाळ.
३-४	रायगड आणि रत्नागिरीचा काही भाग.
०-३	धुळ्याचा काही भाग आणि जळगाव

राज्यात संभावीत अतिवृष्टी होणारे दिवसांमध्ये झालेली वाढ दर्शविणारी क्षेत्रे (%)

किमान तुलनेत २०२०च्या दशकातील अतिवृष्टीतील वाढ.		दर्शविलेली क्षेत्रे
३०हून अधिक		जळगावमधील काही भाग, धुळे आणि नाशिक.
२६-३०		जळगाव, धुळे, नाशिक, अकोला आणि बुलढाण्याचा काही भाग आणि वाशिम.
२२-२६		अमरावती, यवतमाळ, हिंगोली, जालना आणि औरंगाबादमधील काही भाग, बुलढाणा, परभणी, वाशिम, वर्धा, नांदेड, नंदुरबार आणि नाशिक.
१८-२२		नागपूर, चंद्रपूर, नांदेड, लातूर, बीड, अहमदनगर आणि परभणीचा भाग, गडचिरोली आणि नंदुरबार.
१४-१८		पुणे, सोलापूर, उस्मानाबाद, गोंदिया, भंडारा आणि गडचिरोलीचा भाग.
१०-१४		ठाणे, मुंबई रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग, कोल्हापूर, सांगली आणि सातारा.

बृहमुंबई प्रांतातील पाण्याची खोली दर्शविणारा नकाशा

पाण्याची खोली (मिटरमध्ये)	ठिकाणे
०.०५-१ मि.	कुलाब्याचा काही भाग, परळ, वांद्रा, फोर्ट, भायखळा, दादर इ.
१-२ मि.	छत्रपती शिवाजी आंतरराष्ट्रीय विमानतळ ; रेल्वे कॉलनी, बंधवार पार्क, अपोलो बंदर, कुलाबा ; बलार्ड इस्टेट, फोर्ट ; नळ बाजार, कामाठीपुरा, सात रस्ता, मौलाना आझाद मार्ग, जेकब सर्कल, चिंचपोकळी, निर्मल पार्क रेल्वे कॉलनी, लोअर परेल पश्चिम, माहिम जंक्शन ते माटुंगा रोड, महालक्ष्मी सिंधी कॉलनी, माटुंगा पश्चिम, फ्रेंण्ड्स कॉलनी, हॅलो पुल, कुर्ला पश्चिम ; अली यावर जंग, प्रमियर कॉलनी, कुर्ला पश्चिम ; लोकमान्य टिळक टर्मिनस, कुर्ला पूर्व, मिरा-भाईंदर.
२-३ मि.	रमाबाई अंबेडकर नगर, बाँम्बे पोर्ट ट्रस्ट, पंचशील जाँगर्स पार्क, ओल्ड कलेक्टर कपाऊड, बीएमसी कॉलनी, मिलींद नगर, मनोहर नगर, मरोळ, अंधेरी पूर्व.
३-४ मि.	राजे शिवाजी नगर, सुंदर पाडा, कांदिवली पश्चिम ; कांदिवली पोलिस लेन, कांदिवली पश्चिम; खाडीच्या जवळ.

Latest position of flood line marking as on ~~02.02.2024~~ 22.04.2024

Sr.No	District	Name of Rivers identified in Priority-I	Length of Rivers identified in Priority-I (Km)	Length of Priority-I Rivers in which flood line demarcation is completed (Km)	Work done along length of river in Priority-II stretches (Identified beyond Priority-I) in which flood demarcation is completed (Km)	Remarks
1	Pune	Mutha	23.00	23.00	30.69	
2	Pune	Mula-Mutha	61.00	61.00	9.64	
3	Pune	Mula	5.00	5.00	72.50	
4	Pune	Bhima	5.00	5.00	147.40	
5	Pune	Ram	15.00	15.00	0.00	
6	Pune	Urawade Nalla	15.00	13.26	0.00	Only 13.26 K.M. length of the River flows through the City area. It had been inadvertently mentioned as 15 Km initially
7	Pune	Sudha	5.00	5.00	1.90	
8	Pune	Kasarsai Nalla	11.00	9.40	0.00	Only 9.4 K.M. length of the River flows through the City area. It had been inadvertently mentioned as 11 Km initially
9	Satara	Krishna	10.00	10.00	0.71	
10	Satara	Koyna	10.00	10.00	1.89	
11	Sangli	Krishna	20.00	20.00	2.10	
12	Sangli	Warna	10.00	10.00	6.96	
13	Kolhapur	Warna	5.00	5.00	-5.00	
14	Kolhapur	Kadvi	3.00	3.00	0.41	
15	Kolhapur	Kasari	5.00	5.00	0.66	
16	Kolhapur	Bhogawati	5.00	5.00	4.10	
17	Kolhapur	Panchganga	15.00	15.00	16.30	
18	Kolhapur	Kumbhi	5.00	0.00	0.00	These rivers do not flow through major cities or Urban areas. It was inadvertently included in the List of Priority .
19	Kolhapur	Tulshi	3.00	0.00	0.00	
20	Kolhapur	Dudhganga	5.00	0.00	0.00	
21	Kolhapur	Hiranyakeshi	3.00	3.00	0.60	
22	Kolhapur	Tamraparni	6.00	6.00	0.40	
23	Kolhapur	Ghatprabha	4.00	4.00	0.60	
24	Kolhapur	Vedganga	10.00	10.00	1.62	
25	Kolhapur	Dhamani	3.00	0.00	0.00	This river is not flowing through major cities or Urban areas. It was inadvertently included in the List of Priority .
26	Kolhapur	Krishna	5.00	3.40	0.00	Only 3.40 K.M. length of the River flows through the City area. It had been inadvertently mentioned as 5 Km initially.
27	Kolhapur	Jambhali	2.00	2.00	1.16	
28	Raigad	Mhasal	22.00	22.00	0.00	
29	Raigad	Savitri	14.00	14.00	42.10	
30	Raigad	Kal	Nil	0.00	48.23	
31	Raigad	Gandhari	Nil	0.00	23.60	
32	Raigad	Nageshwari	Nil	0.00	27.00	
33	Raigad	Nirabai	Nil	0.00	20.00	
34	Raigad	Patalganga	Nil	0.00	54.06	
35	Raigad	Gadi	Nil	0.00	28.00	
36	Raigad	Kundalika	12.00	12.00	36.10	

37	Raigad	Ambha	8.00	8.00	62.00	
38	Raigad	Balganga	5.00	5.00	0.00	
39	Thane	Surya	Nil	0.00	0.00	
40	Thane	Wandri	Nil	0.00	0.00	
41	Thane	Bhatsa	Nil	0.00	0.00	
42	Thane	Pej	5.00	5.00	8.80	
43	Thane	Shilar	5.00	5.00	19.90	
44	Thane	Poshir	5.00	5.00	9.00	
45	Thane	Murbade	5.00	5.00	34.00	
46	Thane	Kalu	10.00	10.00	62.50	
47	Thane	Kanakvira	5.00	5.00	8.80	
48	Thane	Shai	5.00	5.00	15.50	
49	Thane	Kanvi	5.00	5.00	19.50	
50	Thane	Ulhas	10.00	10.00	74.00	
51	Ratnagiri	Arjuna	5.00	5.00	63.59	
52	Ratnagiri	Jagbudi	5.00	5.00	57.40	
53	Ratnagiri	Vashisthi	10.00	10.00	97.33	
54	Ratnagiri	Kajli	5.00	5.00	68.71	
55	Ratnagiri	Shastri	5.00	5.00	126.30	
56	Ratnagiri	Sonvi	4.00	4.00	13.50	
57	Sindhudurga	Vaghutan	5.00	5.00	123.50	
58	Sindhudurga	Devgad	5.00	5.00	67.00	
59	Sindhudurga	Gad	5.00	5.00	79.00	
60	Sindhudurga	Karli	5.00	5.00	84.40	
61	Sindhudurga	Achara	3.00	3.00	50.00	
62	Sindhudurga	Terekhol	5.00	5.00	47.10	
63	Sindhudurga	Tilari	5.00	5.00	15.00	
64	Nanded	Godavari	15.00	15.00	0.00	
65	Nanded	Kayadhu	Nil	Nil	45.00	
66	Nanded	Asana	Nil	Nil	20.00	
67	Nanded	Painganga	Nil	Nil	129.00	
68	Parbhani	Purna	Nil	Nil	Nil	
69	Parbhani	Dudhana	15.00	15.00	0.00	
70	Parbhani	Masoli	4.00	4.00	0.00	
71	Parbhani	Karpara	6.00	6.00	0.00	
72	Aurangabad	Shivana	5.00	5.00	0.00	
73	Aurangabad	Bor	5.00	5.00	0.00	
74	Aurangabad	Kham	10.00	10.00	0.00	
75	Aurangabad	Godavari	20.00	20.00	0.00	
76	Latur	Rena	15.00	15.00	0.00	
77	Latur	Manjara	25.00	25.00	0.00	
78	Osmanabad	Terna	5.00	5.00	0.00	
79	Osmanabad	Manjara	15.00	15.00	0.00	
80	Osmanabad	Bori	10.00	10.00	15.00	
81	Beed	Bindusara	Nil	Nil	Nil	
82	Beed	Sindhphana	Nil	Nil	Nil	
83	Beed	Manjara	Nil	Nil	Nil	
84	Buldhana	Mun	20.00	20.00	0.00	
85	Buldhana	Torna	10.00	10.00	0.00	
86	Buldhana	Painganga	20.00	20.00	16.00	
87	Amrawati	Amba	10.00	10.00	0.00	
88	Amrawati	Vichhan	7.00	7.00	0.00	
89	Amrawati	Sapan	7.00	7.00	0.00	
90	Amrawati	Shanur	5.00	5.00	0.00	

91	Amrawati	Chandrabhaga	5.00	5.00	0.00	
92	Amrawati	Nal	5.00	2.00	0.00	Only 2.00 K.M. length of the River flows through the City area. It had been inadvertently mentioned as 5 Km initially.
93	Amrawati	Devana	5.00	5.00	0.00	
94	Amrawati	Jiwana	5.00	5.00	0.00	
95	Amrawati	Vardha	20.00	19.70	0.00	Only 19.70 K.M. length of the River flows through the City area. It had been inadvertently mentioned as 20 Km initially.
96	Amrawati	Poorna	70.00	70.00	40.00	
97	Yewatmal	Bembala	30.00	17.50	0.00	Only 17.50 K.M. length of the River flows through the City area. It had been inadvertently mentioned as 30 Km initially.
98	Yewatmal	Arunawati	15.00	15.00	0.00	
99	Yewatmal	Adan	10.00	10.00	0.00	
100	Yewatmal	Khuni	7.00	7.00	6.00	
101	Yewatmal	Goki	5.00	5.00	10.00	
102	Yewatmal	Chakravati	5.00	5.00	20.00	
103	Yewatmal	Pus	5.00	5.00	7.00	
104	Yewatmal	Waghad	5.00	5.00	10.00	
105	Yewatmal	Nirguda	5.00	5.00	0.00	
106	Yewatmal	Khadakpurna	10.00	10.00	57.00	
107	Akola	Wan	5.00	5.00	35.00	
108	Yewatmal	Utawali	5.00	5.00	5.00	
109	Yewatmal	Sidhhaganga	5.00	0.00	0.00	The river named Sidhhaganga does not exist. The same was inadvertently included in the list of Priority initially. Hence, the same is deleted from the priority list.
110	Bhandara	Vainganga	5.00	5.00	38.73	
111	Bhandara	Sur	5.00	5.00	0.00	
112	Bhandara	Chulband	10.00	10.00	0.00	
113	Chandrapur	Painganga	10.00	20.00	32.00	
114	Chandrapur	Wardha	30.00	30.00	5.00	
115	Wardha	Bor	10.00	10.00	30.00	
116	Wardha	Panchdhara	7.00	7.00	0.00	
117	Wardha	Dham	10.00	10.00	8.00	
118	Wardha	Pothara	5.00	5.00	5.00	
119	Wardha	Kar	2.00	2.00	13.83	
120	Ahmednagar	Sina	2.00	2.00	12.00	
121	Ahmednagar	Bhingarnalla	2.00	2.00	2.00	
122	Pune	Ghod	10.00	10.00	110.00	
123	Pune	Kukadi	10.00	10.00	6.05	
124	Ahmednagar	Khairi	7.00	7.00	0.00	
125	Ahmednagar	Vincharana	5.00	5.00	0.00	
126	Pune	Ghod (Mina)	10.00	10.00	0.38	
127	Pune	Kukadi (Mandvi)	5.00	5.00	1.52	
128	Pune	Kukadi (Pushpavati)	3.00	3.00	2.60	
129	Satara	Krishna	5.00	5.00	3.80	
130	Solapur	Bhima	25.00	25.00	0.00	
131	Solapur	Man	5.00	5.00	0.00	
132	Solapur	Korda	5.00	5.00	0.00	
133	Nagpur	Kanan	5.00	5.00	0.00	

134	Nagpur	Venna	5.00	5.00	0.00	
135	Nagpur	Nand	5.00	5.00	0.00	
136	Nagpur	Nag	5.00	3.55	0.00	Only 3.55 K.M. length of the River flows through the City area. It had been inadvertently mentioned as 5 Km initially.
137	Nagpur	Jam	10.00	10.00	0.00	
138	Gondia	Vainganga	10.00	18.00	44.76	
139	Gondia	Chulband	7.00	7.00	7.50	
140	Gondia	Gadhavi	10.00	10.00	2.00	
141	Gadhchiroli	Potphodi	5.00	5.00	13.00	
142	Gadhchiroli	Sati	7.00	7.00	0.00	
143	Gadhchiroli	Devri Ghath	8.00	0.00	0.00	There is no such river named "Devri Ghat". Devri Ghat is a village situated on the bank of Vainganga river in Gondia District. Hence this length of 8 km is deleted from Sr.no.143 & the same length is included in Sr.no.138 against Vainganga river making the total length of Vainganga river at Sr.no.138 as 10+8=18 km
144	Gadhchiroli	Pranhita	10.00	10.00	11.10	
145	Gadhchiroli	Painganga	10.00	0.00	0.00	Painganga river does not flow through Gadchiroli district. It flows through Chandrapur District. Hence this length of 10km is deleted from Sr.no.145 & the same length is included in Sr.no.113 against Painganga river making the total length of Painganga river at Sr.no.113 as 10+10=20 km.
146	Nasik	Kadwa River	41.40	41.40	0.00	Added As per Affidavit on 08.02.2023
147	Nasik	Parasha River	23.10	23.10	0.00	
148	Nasik	Kolvan River	20.50	20.50	0.00	
149	Nasik	Unanda	7.50	7.50	0.00	
150	Nasik	Unanda	8.60	8.60	0.00	
151	Hingoli	Kaydhu River	45.00	45.00	0.00	
152	Jalna	Patharawala River	2.16	2.16	0.00	
153	Jalna	Jogaladavi River	2.15	2.15	0.00	
154	Jalna	Shaha River	2.11	2.11	0.00	
155	Jalna	Ramasgav River	2.10	2.10	0.00	
156	Akola	Morna	12.00	12.00	0.00	
157	Akola	Vidrupa	8.00	8.00	0.00	
158	Palghar	Surya	48.00	48.00	0.00	
159	Palghar	Wandri	10.00	10.00	0.00	
160	Palghar	Deharji	34.00	34.00	0.00	
161	Palghar	Gargai	22.00	22.00	0.00	
162	Palghar	Pinjal	35.00	35.00	0.00	
163	Palghar	Tansa	56.00	56.00	0.00	
164	Palghar	Vaitarna	84.40	84.40	0.00	
165	Jalgaon	Bori	0.00	0.00	3	
166	Jalgaon	Girna	0.00	0.00	2.5	
167	Jalgaon	Titur	0.00	0.00	25	
168	Dhule	Panzara	0.00	0.00	7.2	

169	Dhule	Kan	0.00	0.00	2.3	
170	Dhule	Bori	0.00	0.00	7.3	
171	Dhule	Arunavati	0.00	0.00	6.7	
172	Nandubar	Tapi	0.00	0.00	2.8	
173	Nandubar	Rangavali	0.00	0.00	3.1	
174	Nandubar	Amravati	0.00	0.00	1.7	
		Total	1652.02*	1608.83	2544.83	

* = ^{✓✓✓} Sr. No. 143 & 145 are not considered while calculating total length, due to the reasons mentioned in remark column.

FLOOD LINE MAPS

Red and Blue Line Maps

tr>

Sr.No	Subject	View/Download
1	Amba CH 3000 to 5800 (part 3)	
2	Amba CH 0 to 1100 (part 1)	
3	Amba CH 1100 to 2900 (part 2)	
4	Amba CH 6100 to 8500 (part 4)	
5	Amba CH 8500 to 9100 (part 5)	
6	Bicchan CH 0 to 2000 (part 1)	
7	Bicchan CH 2000 to 4600 (part 2)	
8	Bicchan CH 4600 to 7000 (part 3)	
9	NGT Devna and Jivna	
10	NGT Sapan	
11	MAP 19-converted (Shahanoor dam)	
12	Mar 2019-327 converted (Chadrabhaga dam)	
13	Mar 2019-328 converted (Chadrabhaga dam)	
14	Mar 2019-329 converted (Chadrabhaga dam)	
15	Chakravati River	
16	WAN Major Project	
17	MUN River Project RD 0Km to 22KM	
18	Torna Project	

Sr.No	Subject	View/Download
19	Utawali Project	
20	Khadakpurna River Project	
21	Khadakpurna River Project RD 0KM to 8KM	
22	Khadakpurna River Project RD 8KM to 20KM	
23	Khadakpurna River Project RD 20KM to 28KM	
24	Khadakpurna River Project RD 28KM to 38KM	
25	Khadakpurna River Project RD 38KM to 51KM	
26	Khadakpurna River Project RD 51KM to 67.2KM	
27	Pentakli Project RD 0KM to 56KM	
27	Painganga River Project RD 0KM to 36KM	
28	PRANHITA RIVER Dist GADCHIROLI	
29	Jam River (Taluka Katol, District Nagpur)	
30	Bemla River	
31	Adan River(Part-1)	
32	Adan River(Part-2)	
33	Arunavati river(Part-1)	
34	Arunavati river(Part-2)	
35	Arunavati river(Part-3)	
36	Sati river	
37	Nirguda river	
38	Purna river 0 to 49	
39	Purna river 49 to 111	
40	Jambhali River	
41	Kadavi River	

Sr.No	Subject	View/Download
42	Kasari River	
43	Warna River-1	
44	Warna River-2	
45	Warna River-3	
46	Nal & Damyanti River o to 2000 m Ta Morashi Dist Amaravati	
47	KAR River o to 1538 m Dist Wardha	
48	Wardha River CH 0 to 20000 Ta Morashi Dist Amaravati	
49	Krushna River Ch.0 to 35	
50	Krushna River Ch.35 to 45	
51	Krushna River Ch.45 to 60	
52	Rena River KM 0-31 (Ta.Renapur) Dist. Latur	
53	Kanhan River Ta.Saonar Dist.Nagpur	
54	Irai River Ch.0 to 35000 m,Tq,Bhadravati,Chandrapur,Balharpur,Dist.Chandrapur	
55	Chulband River Tq.Sakoli Dist.Bhandara	
56	Mula Mutha River,Loni Kalbhor to Pargaon,Dist. Pune	
57	Bhima River- Narsingpur	
58	Bhima Rlver Part-1/7	
59	Bhima Rlver Part-2/7	
60	Bhima Rlver Part-3/7	
61	Bhima Rlver Part-4/7	
62	Bhima Rlver Part-5/7	
63	Bhima Rlver Part-6/7	
64	Bhima Rlver Part-7/7	
65	Korada River Part-1/2	

Sr.No	Subject	View/Download
66	Korada River Part-2/2	
67	Man River Part-1/2	
68	Man River Part-2/2	
69	Ghod River Part-1/3	
70	Ghod River Part-2/3	
71	Ghod River Part-3/3	
72	Kukadi River	
73	Mandavi River	
74	Meena River	
75	Pushpawati River	
76	Khar River	
77	Vincharna River	
78	Sina River and Bhingar Nallah	
79	Wainganga River (Dist. Bhandara	
80	Panchganga River Part I- Kolhapur City	
81	Panchganga River Part II- Kolhapur City	
82	Krushna River Part I- Sangali City	
83	Krushna River Part II- Sangali City	
84	Krushna River Walwa To Ankalkhop	
85	Vedganga River	
86	Hiranyakeshi River	
87	Tamraprani River	
88	Ghatprabha River	
89	Sur River Dist.Bhandara	

Sr.No	Subject	View/Download
90	Koyna River 0 to 40	
91	Koyna River ch.40 to 68	
92	Gadhi River	
93	Gandhari River	
94	Nirabai River	
95	Kal River (Mahad) Part-I	
96	Kal River (Mahad) Part-II	
97	Nageshwari River Part-I	
98	Nageshwari River Part-II	
99	Amba River Part-I	
99	Amba River Part-II	
100	Amba River Part-III	
101	Amba River Part-IV	
102	Kal River (Mangaon) Part-I	
103	Kal River (Mangaon) Part-II	
104	Kal River (Mangaon) Part-III	
105	Kal River (Mangaon) Part-IV	
106	Kundalika River Part-I	
107	Kundalika River Part-II	
108	Kundalika River Part-III	
109	Patalganga River Part-I	
110	Patalganga River Part-II	
111	Patalganga River Part-III	
112	Savitri River Part-I	

Sr.No	Subject	View/Download
113	Savitri River Part-II	
114	Savitri River Part-III	
115	Vel River Part-I	
116	Vel River Part-II	
117	Vel River Part-III	
118	Vel River Part-IV	
119	Ram River Ta. Haveli Dist. Pune	
120	Urwade River	
121	Mula River Part-I & II	
122	Mula River Part-III & IV (a)	
123	Mula River Part-IV (b)& V	
124	Mula River Part-VI	
125	Indrayani River	
126	Kasarsai River	
127	Tanasa River(Index)	
128	Tanasa River Part-1	
129	Tanasa River Part-2	
130	Tanasa River Part-3	
131	Vaitarna River(Index)	
132	Vaitarna River Part-I	
133	Vaitarna River Part-II	
134	Vaitarna River Part-III	
135	Vaitarna River Part-IV	
136	Vaitarna River Part-V	

Sr.No	Subject	View/Download
137	Vaitarna River Part-VI	
138	Ram River	
139	Mutha River-- Temghar Dam to Khadakwasla-Part I	
139	Mutha River-- Temghar Dam to Khadakwasla-Part II	
140	Mutha River-- Temghar Dam to Khadakwasla-Part III	
141	Mutha River-- Temghar Dam to Khadakwasla-Part III	
142	Mutha River-- Khadakwasla Dam to Sangam Bridge	
143	Mutha River-- Sangam Bridge To Mudhava K. T Weir	
144	KHUNI RIVER 1	
145	KHUNI RIVER 2	
146	KHUNI RIVER 3	
147	KHUNI RIVER 4	
148	GOKI RIVER 1	
149	GOKI RIVER 2	
150	GOKI RIVER 3	
151	GOKI RIVER 4	
152	Pus River -1	
153	Pus River -2	
154	Waghadi River 1	
155	Waghadi River 2	
156	Index Map of Ulhas River	
157	Ulhas River 1 (60 to 65 Km)	
158	Ulhas River 2 (65 to 71 Km)	
159	Ulhas River 3 (71 to 77 Km)	

Sr.No	Subject	View/Download
160	Ulhas River 4 (77 to 84 Km)	
161	Pawana River (16 To 44 Km)	
162	Manjara River Part I(0 To 52.5 Km)	
163	Manjara River Part II (52.5 To 106.5 Km)	
164	Manjara River Part III (106.5 To 154 Km)	
165	Gadhavi River (0 To 12 Km)	
166	Chulband River (0 To 24.4 Km)	
167	Nand River (Village Pauni 0 to 1.5 Km & Kalamana 3 to 6 KM)	
168	Karpara River	
169	Masoli River	
170	Lower Dudhana Project,Selu Dist.Parbhani	
171	Hingana 0 to 1.4 & Raipur o to 1.5 Km on Vena River,Nagpur	
172	Kothewada on Vena River, Nagpur 0 to 2.2 Km	
173	Devgad River CH.0 M to 39600 M,Dist.Sindhudurg	
174	Devgad River CH.39800 M to 72200 M,Dist.Sindhudurg	
175	Karli River CH.0 M to 39700 M,Dist.Sindhudurg	
176	Karli River CH.37300 M to 64300 M,Dist.Sindhudurg	
177	Karli River CH.64300 M to 90000 M,Dist.Sindhudurg	
178	Achara River CH.0 M to 52900 M,Dist.Sindhudurg	
179	Gad River CH.0 M to 51900 M,Dist.Sindhudurg	
180	Gad River CH.50600 M to 84100 M,Dist.Sindhudurg	
181	Naringre River CH.0 M to 35500 M,Dist.Sindhudurg	
182	Terekhol River CH.0 M to 52300 M,Dist.Sindhudurg	
183	Tilari River CH.0 M to 19900 M,Dist.Sindhudurg	

Sr.No	Subject	View/Download
184	Vaghotan River CH.0 M to 56800 M,Dist.Sindhudurg	
185	Vaghotan River CH.48300 M to 83000 M,Dist.Sindhudurg	
186	Vaghotan River,Shuk River & Arabian Sea Details,Dist.Sindhudurg	
187	Nand River 9 to 11.2 KM,Pimpara,Tq.Umred,Dist.Nagpur	
188	Shastri River Part -1 Tq. Sangmeshwar Dist. Ratnagiri	
189	Shastri River Part-2 Tq. Sangmeshwar Dist. Ratnagiri	
190	Kapshi part-1 Tq. Sangmeshwar Dist. Ratnagiri	
191	Kapshi part-2 Tq. Sangmeshwar Dist. Ratnagiri	
192	Bav River Part-1 Tq. Sangmeshwar Dist. Ratnagiri	
193	Bav River Part -2 Tq. Sangmeshwar Dist. Ratnagiri	
194	Gad River Tq. Sangmeshwar Dist. Ratnagiri	
195	Gadgadi River Tq. Sangmeshwar Dist. Ratnagiri	
196	Sonvi River Tq. Sangmeshwar Dist. Ratnagiri	
197	Kajavi River Part-1 Tq. Sangameshwar & Lanja Dist. Ratnagiri	
198	Kajavi River Part-2 Tq. Lanja & Ratnagiri Dist. Ratnagiri	
199	Kajavi River Part-3 Tq. Ratnagiri Dist. Ratnagiri	
200	Palu River Tq. Sangameshwar & Lanja Dist. Ratnagiri	
201	Panvel River Tq. Ratnagiri Dist. Ratnagiri	
202	Thorali River Tq. Ratnagiri Dist. Ratnagiri	
203	Muchakundi River part-1 Tq.Lanja Dist.Ratnagiri	
204	Muchakundi part-2 Tq. Lanja. Dist. Ratnagiri	
205	Kodvali River part-1 Tq. Rajapur Dist. Ratnagiri	
206	Kodvali River part-2 Tq. Rajapur Dist. Ratnagiri	
207	Salpe River Tq. Lanja Dist. Ratnagiri	

Sr.No	Subject	View/Download
208	Vashishati River part-1 Tq. Khed & Chiplun Dist. Ratnagiri	
209	Vashishati River part-2 Tq. Chiplun & Khed Dist. Ratnagiri	
210	Vashishati River part-3 Tq. Chiplun Khed & Guhaghar Dist. Ratnagiri	
211	Vashishati River part-4 Tq. Guhaghar Dist. Ratnagiri	
212	Jagbudi River Part-1 Tq. Khed Dist. Ratnagiri	
213	Jagbudi River Part-2 Tq. Khed Dist. Ratnagiri	
214	Jagbudi River Part-3 Tq. Khed Dist. Ratnagiri	
215	Vaitarni River-Block Contour Survey Tq. Chiplun Dist. Ratnagiri	
216	Vaitarni Tributary-Block Contour Survey Tq. Chiplun Dist. Ratnagiri	
217	Chorti River Tq. Khed Dist. Ratnagiri	
218	Dubi River Tq. Khed Dist. Ratnagiri	
219	Narangi River Tq. Khed Dist. Ratnagiri	
220	Nirgudi River Tq. Khed Dist. Ratnagiri	
221	Shiv River Tq. Chiplun Dist. Ratnagiri	
222	Kanakvira River 0 to 13 KM	
223	Kanvi River 0 to 24 KM	
224	Murbadi River 0 to 39 KM	
225	Pej River 0 to 13 KM	
226	Poshir River 0 to 14 KM	
227	Shilar River 0 to 24 KM	
228	Ulhas River 0 to 60 KM	
229	Bham River- Bhama Askhed Dam to Shelgaon-upto confluence of Bhama & Bhima river	
230	Bhima River part 1	
231	Bhima River part 2	

Sr.No	Subject	View/Download
232	Kumandala River part 3	
233	Mun River Project10km	
234	Painganga River20KM	
235	Torna River10 KM	
236	Utawali_Rlver10 KM	
237	Terna river0to71.5 Km	
238	kham river-1	
239	kham river-2	
240	kham river-3	
241	Krishna river 8.5km Krishna Canal Sub Div. Karad	
248	Pranhita River Mahagaon Khurd to Dewalmari Dist.Gadchiroli, Map 1-1	
249	Pranhita River Mahagaon Khurd to Dewalmari Dist.Gadchiroli, Map 1-2	
250	Pranhita River Mahagaon Khurd to Dewalmari Dist.Gadchiroli, Map 1-3	
251	Pranhita River Mahagaon Khurd to Dewalmari Dist.Gadchiroli, Map 1-4	
252	Pranhita River Mahagaon Khurd to Dewalmari Dist.Gadchiroli, Map 1-5	
253	Pranhita River Mahagaon Khurd to Dewalmari Dist.Gadchiroli, Map 1-6	
254	Pranhita River Mahagaon Khurd to Dewalmari Dist.Gadchiroli, Map 1-7	
255	Pranhita River Mahagaon Khurd to Dewalmari Dist.Gadchiroli, Map 1-8	
256	River Bahudi River Tq Chandur Bazar Dist Amravati	
257	Khekada Nala (Pathrot) Tah. Achalpur Dist. Amravati	
258	Patalganga River, Tah. Khalapur Dist. Raigad,Village-Madh	
259	Patalganga River, Tah. Khalapur Dist. Raigad,Village-Sarsan	
260	Patalganga River, Tah. Khalapur Dist. Raigad,Village-niphan	
261	Unanda River from PuneGaon to Ozarkhed Dam, Tah. Dindori Dist. NaShik	

Sr.No	Subject	View/Download
262	Unanda River from PuneGaon to Ozarkhed Dam, Tah. Niphad Dist. Nashik	
263	Parashari River from Tisgaon Dam to Kadava River-Part1, Tah. Dindori Dist. Nashik	
264	Parashari River from Tisgaon Dam to Kadava River-Part2, Tah. Dindori Dist. Nashik	
265	Kolavan River from Waghad Dam to Palkhed Dam-Part2, Tah. Dindori Dist. Nashik	
266	Kadwa River from Palkhed Dam to Godawaririver-Part1,Tah.Niphad Dist. Nashik	
267	Kadwa River from Palkhed Dam to Godawaririver-Part2,Tah.Niphad Dist. Nashik	
268	Kadwa River from Palkhed Dam to Godawaririver-Part3,Tah.Niphad Dist. Nashik	
269	Kadwa River from Palkhed Dam to Godawaririver-Part4,Tah.Niphad Dist. Nashik	
270	Kadwa River from Palkhed Dam to Godawaririver-Part5,Tah.Niphad Dist. Nashik	
271	Dhaman River ,Tah.Dindori,Dist. Nashik	
272	Narsala Hudkeshear(Pora Nadi) red Line blue Line Map of length 5.3 KM Between Vihirgaon Tah. Nagpur District Nagpur & Khedi Tah. Nagpur	
273	(Bhogavati River,Ch.-67900 - Padali Kh)	
274	(Bhogavati River and Panchganga River,Ch.73300 to 77000)	
275	Panchganga River,Panchaganga to Lakshirth	
276	Panchganga River,Panchaganga to N.H.4	
277	Panchganga River,Panchaganga to Valivade	
278	Panchganga River,Panchaganga to Rukdi	
279	Bori River,CH.No.35KM to CH.No.60 KM	
280	Tiru River.Ta.Jalkot.Dist.Latur.o to 2800km	
281	Tiru River.Ta.Jalkot.Dist.Latur.2900 to 8700km	
282	Tiru River.Ta.Jalkot.Dist.Latur.8800 to 15000km	

Sr.No	Subject	View/Download
283	Tiru River.Ta.Jalkot.Dist.Latur.15100 to 20200km	
284	Tiru River.Ta.Jalkot.Dist.Latur.Toposheet	
285	Kolar River.Dist.Nagpur.map1	
286	Kolar River.Dist.Nagpur.map2	
287	Pohar/Pothipodi River.map	
288	Janashi River Village Vangani Ch 0 to 300 (Left Side Local Nalla)	
289	Janashi River Village Surai Ch. 3600 to 6000	
290	Janashi River Village Savar Ch 2600 to 4800 (Third Local Nalla)	
291	Janashi River Village Sakalap Ch6200 to 8600	
292	Janashi River Village Pabhare Ch7600 to 8600	
293	Janashi River Village Saravar Ch 600 to 2700	
294	Janashi River Village Khargaon KhCh6200 to 8600	
295	Janashi River Village Mhasala Ch4300 to 6300	
296	Janashi River Village Kargaon Bk Ch5900 to 8100	
297	Janashi River Village Kargaon Bk Ch5900 to 8100	
298	Janashi River Village Ghonase Ch 0 to 3800 (Right Side Local Nalla) (1)	
299	Janashi River IndexMap ch 00 to 8600	
300	Janashi River Index Map 2 Ch 00 to 8600	
301	Janashi River Village Dhorje Ch 1900 to 3600	
302	Janashi River Village Devghar Ch0 to 1900	
303	Janashi River Village Dehen Ch300 to 2800 (Left Side Local Nalla)	
304	Janashi River Village Chikhalap Ch60 to 4900 (Left Side Local Nalla)	
305	Janashi River Village Chirgaon Ch 2600 to 3300	
306	Shai River KM 0 to 20.60_1	

330

Sr.No	Subject	View/Download
307	Kalu River KM 1.6 to 73.50_2	
308	Kalu River KM 1.6 to 73.50_3	
309	Kalu River KM 1.6 to 73.50_4	
310	Kalu River KM 1.6 to 73.50_5	
311	Kalu River KM 16 to 7350_6	
312	Kalu River KM 16 to 7350_1	
313	Painganga River,Chandrapur Dist, 12 villages red blue line map	
314	Vishnupuri Barriage to Aamduri barriage map-1	
315	Vishnupuri Barriage to Aamduri barriage map-2	
316	Vishnupuri Barriage to Aamduri barriage map-3	
317	Wainganga River,Gondia Dist.-Map-1	
318	Wainganga River,Gondia Dist.-Map-2	
319	Wainganga River,Gondia Dist.-Map-3	
320	Nag River and its distributaries Map-1	
321	Nag River and its distributaries Map-2	
322	Nag River and its distributaries Map-3	
323	Nag River and its distributaries Map-4	
324	pothara River,Wardha District Map	
325	Panchdhara River,Wardha District Map	
326	Bor River,Wardha District Map	
327	Dham River,Wardha District Map	
328	Vidarbha River Sheet - 1	
329	Vidarbha River Sheet - 2	
330	Vidarbha River Sheet - 3	

331

Sr.No	Subject	View/Download
331	Vidarbha River Sheet - 4	
332	Vidarbha River Sheet - 5	
333	Vidarbha River Sheet - 6	
334	Vidarbha River Sheet - 7	
335	Vidarbha River Sheet-8	
336	Vidarbha River Sheet-9	
337	Vidarbha River Sheet-10	
338	Pedhi River Map ,Near Belora Village,Dist.Amravati	
339	Gunjawani 1-4 map	
340	Gunjawani5-8 map	
341	Gunjawani9-12 map	
341	Gunjawani9-12 map	
342	Kanandi 1-4 map	
343	Karha River map-1	
344	Karha River map-2	
345	Balganaga River Tal-Khalapur & Pen Dist-Raigad map	
346	Jayakwadi to Hiradpuri 0 to 35.5 km map	
347	Bor River 0 to 5.06 km map 1	
348	Bor River 0 to 5.06 km map2	
349	Mula River map ७-१०	
350	Mula River map 11-12	
351	Dev River red -blue map	
352	Valki River red -blue map 1-3	
353	Khaparganga River red -blue map 1-3	

Sr.No	Subject	View/Download
354	Shivna-Takali River red -blue map 1-3	
355	At post Shahagad,Ta.Ambad red -blue map	
356	At post Patharwala,Ta.Ambad red -blue map	
357	At post Ramasgaon,Ta.Ambad red -blue map	
358	At post Jogaladevi,Ta.Ambad red -blue map	
359	Sudha River, red -blue map 1	
360	Sudha River, red -blue map 2	
361	Sudha River, red -blue map 3	
362	Sudha River, red -blue map 4	
363	Indrayani River, red -blue map	
364	Nira River-Nira Deoghar To Vir 1-6	
365	Nira River-Vir To Bhima Confluence 1-12	
366	Nira River-Vir To Bhima Confluence 13-24	
367	Nira River-Vir To Bhima Confluence 25-32	
368	Indrayani River-Charholi to Tulapur	
369	Tulashi River-red blue map	
370	KumbhiRiver-red-blue map	
371	Dudhganga River-red-blue map	
372	Dhamani River-red-blue map	
373	Waldevi River-red-blue map	
374	WAGHADI AND MASARUL NALLA 1-red-blue map	
375	NASARDI RIVER -red-blue map	
376	ALANDI RIVER 2 -red-blue map	
377	ALANDI RIVER 1 -red-blue map	

Sr.No	Subject	View/Download
376	Godawari RIVER 1 -red-blue map	
379	Godawari RIVER 2 -red-blue map	
380	Darna River 1-11 -red-blue map	
381	Darna River 12-23 -red-blue map	
382	Darna River 24-25 -red-blue map	
383	Godavari River 1-13 -red-blue map	
384	Godavari River 14-25 -red-blue map	
385	Godavari River 26-34 -red-blue map	
386	Godavari River 35-43 -red-blue map	
387	Godavari River 44-54 -red-blue map	
388	Godavari River 55-61 -red-blue map	
389	kadwa River 1-9 -red-blue map	
390	Mhalungi River 1-11 -red-blue map	
391	Mhalungi River 12-23 -red-blue map	
392	Gargi River -red-blue map	
393	Deherja River Part 1 -red-blue map	
394	Deherja River Part 2-red-blue map	
395	Deherja River Part 3 -red-blue map	
396	Deherja River Part 4-red-blue map	
397	Pinjal River Part 1 -red-blue map	
398	Pinjal River Part 2-red-blue map	
399	Pinjal River Part 3-red-blue map	
400	Surya River Part 1-red-blue map	
401	Surya River Part 2-red-blue map	

Sr.No	Subject	View/Download
402	Surya River Part 3-red-blue map	
403	Surya River Part 4-red-blue map	
404	Surya River Part 5-red-blue map	
405	Vaitarna River-part1 -red-blue map	
406	Vaitarna River-part2 -red-blue map	
407	Vaitarna River-part 3 -red-blue map	
408	Vaitarna River-part 4 -red-blue map	
409	Vaitarna River-part 5-red-blue map	
410	Tansa River-part1 -red-blue map	
411	Tansa River-part2 -red-blue map	
412	Tansa River-part3 -red-blue map	
413	Tansa River-part4 -red-blue map	
414	Tansa River-part5 -red-blue map	
415	Wandri River -red-blue map	
416	Krishna River -red-blue map ch.60 to 80km	
417	Krishna River -red-blue map ch.80 to 105 km	
418	Krishna River -red-blue map ch.105 to 130 km	
419	Krishna River -red-blue map ch.130 to 135 km	
420	Krishna River -red-blue map ch.135 to 160 km	
421	Krishna River -red-blue map ch.160 to 172 km	
422	Krishna River nala -red-blue map ch.1 to 7km	
423	Krishna River nala -red-blue map ch.8 to 10km	
424	Krishna River nala -red-blue map ch.11 to 14km	
425	Kundali River -red-blue map ch.0 to 20km	

Sr.No	Subject	View/Download
426	Kundali River -red-blue map ch.20 to 24.2km	
427	Veena River -red-blue map ch.0 to 30km	
428	Veena River -red-blue map ch.30 to48.5km	
429	Vasana River -red-blue map ch.0 to45km	
430	Vasana River -red-blue map Ch45 To 51.2 Km & Tributaries(DeurTilganga River)	
431	Vasana River Tributary (Wanganga River) -red and blue map	
432	Urmodi River-o to 35 KM -red and blue map	
433	Urmodi River-35 toN53.8 KM -red and blue map	
434	Urmodi River-Triubataries -red and blue map	
435	Tarali River-Ch.0 to 40 KM-red and blue map	
436	Tarali River-Ch.40 to 44.7 KM and tributaries-red and blue map	
437	Mand River-Ch.0 to 16.4 KM -red and blue map	
438	Kolamba River and tributaries -red and blue map	
439	Koyana River tributaries(Helwak,Kadoli,Kera,Morana,Chaphal) -red and blue map	
440	Koyana River tributaries(Wang River,Uttar Wang) -red and blue map	
441	Revised Map-Vidrupa River ,Akola District -red and blue map	
442	Revised Map-Morna River -1,Akola District -red and blue map -0 to 21.5 KM	
443	Revised Map-Morna River -2,Akola District -red and blue map-21.5KM to 58 KM	
444	Bagdor nala,Ta.-Kamthi ,Dist.Nagpur-Red Blue Map 1 TO 6	
445	Red Line and Blue Line map - Panzara River Dist Dhule	
446	Red Line and Blue Line map - Bori River	
447	Red Line and Blue Line map - Girna River	
448	Red Line and Blue Line map - Sindphana River	

Sr.No	Subject	View/Download
449	Red Line and Blue Line map - Rangavali River	
450	Red Line and Blue Line map - Arunawati River	
451	Red Line and Blue Line map - Bori River	
452	Red Line and Blue Line map - Kan River	
453	Red Line and Blue Line map - Amravati River	
454	Red Line and Blue Line map - Titur River Dist.Jalagaon,Tal.Chalisingaon	

महानगर शासन

संख्या

क्रमांक : ओएमसी-२००५/प्र.क्र.१७/भाग-२/वि-२१
 नगर विकास विभाग,
 महालय, मुंबई ४०००३२
 दिनांक : ६ जून, २००६

पति

✓ अनुपम

महानगरपालिका,

मुंबई

विषय :- सत्यशोधन समितीने सादर केलेल्या अहवालावर
 करावयाची कारवाई.

नगर शासक व उपनगरांमध्ये दि.२६ जून, २००५ रोजी जतिकवृष्टीमुळे झालेल्या पुनर्परिस्थितीची पाहणी/कारणमिमांसेबाबतचा अभ्यास करण्याकरिता आणि जल्दच निर्णयकारणीन उपाययोजना सुचविण्याकरिता शासनाने २९ ऑगस्ट, २००५ रोजी डॉ.माधवराव चितळे यांचे अध्यक्षतेखाली सत्यशोधन समितीची स्थापना केली. या समितीने सादर केलेल्या अहवालावर सखोल विचार केल्यानंतर शासनाने सत्यशोधन समितीने सादर केलेल्या अहवाला मान्य केलेला आहे. सत्यशोधन समितीने सादर केलेल्या अहवालावर आपल्या स्तरावर करावयाची कार्यवाही शासनाने मान्य केली असून ती खालीलप्रमाणे आहे :

- 1) समितीने सुचविल्याप्रमाणे शहरातील व उपनगरातील सर्व बांधकामे करताना पर्जन्य जलनिःसारण विभागाची परवानगी अनिवार्य ठेवावी. तसेच सादर विभागाची पुनर्रचना करण्याचे निर्देश मुंबई महापालिकेला देण्यात यावे.
- 2) शहरातील संवेदनाशील व महत्त्वाच्या सेवा यांचे स्थान निश्चित करण्यात यावे. स्थान निश्चित करताना १०० वर्षातून एकदा पर्जन्य संभावना या मापदंडाचा आधार घ्यावा.
- 3) मुंबई व उपनगरात कोणत्याही केंद्रीय संस्थेने मुंबई महानगरपालिकेच्या पूर्व परवानगीशिवाय बांधकामे जमिनी मर्यादा काय करू नये.
- 4) मुंबई व उपनगर भागासाठी पूर नियंत्रणासाठीचे मापदंड तयार करण्यात यावे.
- 5) समितीने सुचविल्याप्रमाणे मुंबई व प्राधिकरण क्षेत्रातील नद्यांचे रुंदीकरण व स्थिरीकरण यासंबंधी मापदंडाला मान्यता दिली.
- 6) मुंबई व उपनगरातील सर्व प्रमुख रस्ते तसेच रेल्वे यांच्या उभारणीसाठी १०० वर्षातून एक या पर्जन्यसमोबतच्या मापदंडाप्रमाणे ड्रेनेजेस व उंची ठेवण्यात यावी.
- 7) समुद्र पातळी मोजण्यासाठी जीटीएस सिस्टीमचा अवलंब करावा व याबरोबरच ०.२० मी. अंतर असलेला समपातळी नकाशे व जीआयएस पध्दत अंमलात आणावी.

वरीलप्रमाणे आपण तात्काळ कार्यवाही सुरु करावी.

URGENT

आपला,

आरि आ (प.उप)/अ.चालक (असेप्र)
 प्र.आ.अ (वि.न)/प्र.आ.अ (प.ज.वा)
 मा.महोदय

11/4/06
 (ना. बा. पाटील)
 प्रधान सचिव,

11/4/06
 14/6/06

सत्यशोधन समिती सादर

11/4/06
 14/6/06

सत्यशोधन समिती सादर

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: एमआरडी-३३१४/प्र.क्र.३३/नवि-७
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : २९ जुलै, २०१५.

वाचा- १) शासन निर्णय क्रमांक एमआरडी-२२११/प्र.क्र.१०९/नवि-७, दिनांक १९ ऑगस्ट, २००५
२) समक्रमांकचे दिनांक ०९ एप्रिल, २०१४ रोजीचे पत्र

प्रस्तावना :

उपरोक्त शासन निर्णयान्वये मिठी नदीचा विकास करण्यासाठी मिठी नदी विकास व संरक्षण प्राधिकरणाची स्थापना करून सदर प्राधिकरणातील सदस्य व प्राधिकरणाची कार्यक्षेत्र ठरविण्यात आले होते. तसेच सदर प्राधिकरणाने मंजुरी दिलेल्या आराखड्याच्या अंमलबजावणीसाठी शक्तिप्रदत्त समिती गठीत करण्यात आली होती. सदर शक्तिप्रदत्त समितीच्या दिनांक २२ फेब्रुवारी, २०१४ रोजी झालेल्या बैठकीत मिठी नदीलगतच्या जमीन संपादन व इतर कामाच्या अनुषंगाने समन्वय तसेच अंमलबजावणी संस्थेबाबत स्पष्टीकरण निर्गमित करण्याबाबत निर्णय घेण्यात आला आहे. त्यानुसार मिठी नदीलगतच्या जमीन संपादन व इतर कामाच्या अनुषंगाने समन्वय, मिठी नदीच्या अंमलबजावणी संस्थेच्या कामकाजाबाबत स्पष्टीकरण निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती. यानुषंगाने शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :-

मिठी नदी विकास व संरक्षण प्राधिकरण हे मिठी नदी व वाकोला नाल्याच्या विकास संदर्भात विविध यंत्रणेमधील कामासाठी समन्वयाचे काम करीत असून या प्राधिकरणास वैधानिक दर्जा नाही त्यामुळे मिठी नदी विकास व संरक्षण प्राधिकरणास भूसंपादन करणे, प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन करणे अशा स्वरूपाचे कामे करण्याचे अधिकार नाहीत यास्तव सदर मिठी नदी व वाकोला नाला ज्या क्षेत्रातून जातो त्या क्षेत्राच्या संबंधित "नियोजन प्राधिकरण" यांनी मिठी नदी व वाकोला नाला विकासाच्या अनुषंगाने प्रकल्प अंमलबजावणी करणे, भूसंपादन करणे, प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन करणे, व प्रकल्पाच्या अनुषंगाने इतर कामे करावीत याबाबत पुढीलप्रमाणे स्पष्टता आणण्यात येत आहे.

अ) मिठी नदी संदर्भात-

१) मिठी नदीचा विहार तलावापासून सांताक्रूझ चेंबूर जोडरस्त्यावरील सीएसटी पूलापर्यंतचा अंदाजे ११.८४ कि.मी. साठी मिठी नदीसंबंधातील सर्व कामे राबविणे, तसेच प्रकल्प अंमलबजावणी करणे, प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन करणे, भूमी संपादन करणे, इत्यादीसाठी नियोजन प्राधिकरण व सक्षम प्राधिकरण म्हणून बृहन्मुंबई महानगरपालिका काम करील,

२) मिठी नदीच्या सांताक्रूझ चेंबूर जोडरस्त्यावरील सीएसटी पूलापासून माहिम खाडीपर्यंतच्या अंदाजे ६ कि. मी. साठी मिठी नदीसंबंधातील सर्व कामे राबविणे, तसेच प्रकल्प अंमलबजावणी करणे, प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन करणे, भूमी संपादन करणे इत्यादीसाठी नियोजन प्राधिकरण व सक्षम प्राधिकरण म्हणून मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण काम करील.

ब) वाकोला नाला संदर्भात-

१) मिठी नदीस मिळणारा वाकोला नाल्याचा विमानतळापासून सांताक्रूझ चेंबूर जोडरस्त्यावरील वाकोला पूलापर्यंतचा अंदाजे २ कि.मी.साठी वाकोला पूलासंबंधातील सर्व कामे तसेच प्रकल्प अंमलबजावणी करणे, प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन करणे, भूमी संपादन करणे इत्यादीसाठी नियोजन प्राधिकरण व सक्षम प्राधिकरण म्हणून बृहन्मुंबई महानगरपालिका काम करील,

२) मिठी नदीस मिळणारा वाकोला नाल्याचा सांताक्रूझ चेंबूर जोडरस्त्यावरील वाकोला पूलापासून मिठी नदी व वाकोला नाला संगम, वांद्रे-कुर्ला संकुल पर्यंत अंदाजे १.८ कि.मी.साठी वाकोला नाल्यासंबंधातील सर्व कामे तसेच प्रकल्प अंमलबजावणी करणे, प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन करणे, भूमी संपादन करणे, इत्यादीसाठी नियोजन प्राधिकरण व सक्षम प्राधिकरण म्हणून मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण काम करील.

उपरोक्त कामांसाठी मिठी नदी विकास व संरक्षण प्राधिकरणाकडून विशेष निधी प्राप्त न झाल्यास बृहन्मुंबई महानगरपालिका व मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण यांनी वर स्पष्ट केलेल्या हद्दीप्रमाणे त्यांच्या हद्दीतील कामांसाठी येणारा सर्व प्रकारचा खर्च त्यांनी सोसावा.

मिठी नदी विकास व संरक्षण प्राधिकरण हे प्रामुख्याने वरील संस्थामध्ये समन्वय साधेल व शक्तीप्रदत्त समितीने दिलेल्या आदेशांची अंमलबजावणी करेल.

२. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१५०७२९१३४०३७५०२५ असा आहेसदर शासन . निर्णयडिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

**Siddharam K
Salimath**

Digitally signed by Siddharam K Salimath
DN: c=IN, o=Government Of Maharashtra,
ou=Deputy Secretary, postalCode=400032,
st=Maharashtra, cn=Siddharam K Salimath
Date: 2015.07.29 13:43:49 +05'30'

(एस. के. सालीमठ)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा. राज्यपाल यांचे सचिव
- २) मा. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
- ३) मा. मंत्री (महसूल), यांचे खाजगी सचिव मंत्रालय, मुंबई

- ४) मा. मंत्री (वित्त), यांचे खाजगी सचिव मंत्रालय, मुंबई
- ५) मा राज्यमंत्री (नगरविकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
- ६) महापौर, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई
- ७) सभापती, स्थायी समिती, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई
- ८) मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- ९) अतिरिक्त मुख्य सचिव, (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १०) अतिरिक्त मुख्य सचिव, (महसूल), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ११) प्रधान सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १२) प्रधान सचिव, (नवि-१), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १३) प्रधान सचिव, (नवि-२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १४) प्रधान सचिव, पर्यावरण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १५) प्रधान सचिव, गृहनिर्माण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १६) प्रधान सचिव, (विशेष प्रकल्प), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १७) महानगर आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण, वांद्रे-कुर्ला संकुल, मुंबई-४०० ०५१
- १८) आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई
- १९) संचालक, आय.आय.टी. मुंबई
- २०) संचालक, निरी, नागपूर,
- २१) प्रकल्प संचालक व सदस्य सचिव, मिठी नदी विकास व संरक्षण प्राधिकरण, मुंबई
- २२) महालेखापाल, मुंबई-१ व नागपूर-२
- २३) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
- २४) निवड नस्ती नवि-७

महाराष्ट्र शासन

नगर विकास विभाग

क्रमांक: एमआरडी-३३०५/प्र.क्र.१०९/नवि-७

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

दिनांक : १९ ऑगस्ट, २००५

प्रस्तावना :-

मिठी नदीचा उगम विहार जलाशयाच्या प्रवाहामधून होऊन तिचा प्रवास पर्वई, मरोळ, साकीनाका, सांताक्रुझ विमानतळजवळून दक्षिणेकडे वाहत जाते. सदर नदीची लांबी १३.७४५ कि.मी. असून यापैकी दक्षिणेकडे ३.५ कि.मी. लांबी ही मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाच्या अखत्यारित येते. उर्वरित १०.२ कि.मी. लांबी ही मुंबई महानगरपालिकेच्या अखत्यारित येते. सदर नदीचे पाणलोट क्षेत्र (कॅचमेंट एरिया) ७२९५ हेक्टर आहे. पाणलोट क्षेत्रामध्ये एल.बी.एस.मार्ग ते चांदिवली टेकडी हा पूर्वेकडे व पश्चिम हुतगती महामार्ग ज्यांत मरोळ, अंधेरी (पूर्व), खार (पूर्व) व बांद्रा (पूर्व) या व इतर भागाचा अंतर्भाव होतो. तसेच दक्षिण क्षेत्रातील किंगज सर्कल, धारावी, माटुंगा, महेश्वरी उद्यान व वडाळयाचा कांही भाग या पाणलोट क्षेत्रात अंतर्भाव होतो.

मिठी नदीच्या पात्रामध्ये जमा झालेला गाळ केंद्रीय जल उर्जा संशोधन केंद्राच्या सल्ल्यानुसार मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने त्यांच्याकडे असलेल्या क्षेत्रात वेळोवेळी काढलेला आहे. तथापि नदीच्या पात्राजिक तसेच पाणलोट क्षेत्रात औद्योगिक वसाहती, वर्कशॉप्स, भंगारगृहे या व इतर बाबींचे अतिक्रमण झाल्यामुळे त्याचप्रमाणे पाणलोट क्षेत्रामध्ये बांधकामे झाल्यामुळे नदीच्या पात्र मोठ्या प्रमाणावर अरुंद झाला आहे. अतिक्रमणामुळे नदीच्या पात्रामध्ये घनकचरा, प्लास्टीक्स, धातू, काच, तेल इत्यादी बाबी आढळून येतात. याशिवाय सांडपाण्याचा प्रवाहसुद्धा या नदीत सोडण्यांत येत असल्यामुळे दुर्गन्धी पोटाग प्रमाणावर वाढलेली आहे. एकंदरीत पर्यावरणाच्या दृष्टीकोनातून या नदीला अवकळा आलेली आहे.

दिनांक २६ जुलै, २००५ रोजी झालेल्या विक्रमी पावसामुळे तसेच त्यादिवशी समुद्रास भरती असल्यामुळे नदीचे पात्र आणि वर नमूद केलेल्या पाणलोट क्षेत्रात पूर सदृश्य परिस्थिती निर्माण झाली. परिणामी, या पूर सदृश्य परिस्थितीमुळे नागरिकांना मोठ्या प्रमाणावर आर्थिक व मानसिक त्रास सहन करावा लागला. त्यामुळे जनमाणसांमध्ये मोठ्या प्रमाणावर प्रतिक्रिया उमटल्या. जनमाणसांमध्ये उमटलेल्या प्रतिक्रियांची दखल घेऊन दिनांक २६ जुलै, २००५ रोजी झालेली पूर सदृश्य परिस्थिती पुनश्च निर्माण होऊ नये यासाठी मिठी नदीचा विकास व तिचे संरक्षण करण्यासाठी एक स्वतंत्र प्राधिकरण स्थापण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. त्यास अनुसरून शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे :-

अ) मिठी नदीच्या विकास संरक्षणासाठी पुढीलप्रमाणे मिठी नदी विकास व संरक्षण प्राधिकरण स्थापन करण्यांत येत आहे.

मिठी नदी विकास व संरक्षण प्राधिकरण.

१.	मा.मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य	अध्यक्ष
२.	मा.उपमुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य	उपाध्यक्ष
३.	मा.मंत्री, महसूल, महाराष्ट्र राज्य	सदस्य
४.	मा.मंत्री, वित्त व नियोजन, महाराष्ट्र राज्य	सदस्य
५.	मा.राज्यमंत्री, नगर विकास विभाग, महाराष्ट्र शासन	सदस्य
६.	मुंबईचे महापौर	सदस्य
७.	मुंबई महापालिकेच्या स्थायी समितीचे सभापती	सदस्य
८.	संबंधित खासदार + आमदार	सदस्य
९.	मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन	सदस्य
१०.	महानगर आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण	सदस्य
११.	प्रधान सचिव (१), नगर विकास विभाग, महाराष्ट्र शासन	सदस्य
१२.	प्रधान सचिव (२), नगर विकास विभाग, महाराष्ट्र शासन	सदस्य
१३.	प्रधान सचिव, पर्यावरण विभाग, महाराष्ट्र शासन	सदस्य
१४.	महानगरपालिका आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका	सदस्य
१५.	प्रधान सचिव, महसूल, महाराष्ट्र शासन	सदस्य
१६.	प्रधान सचिव, गृहनिर्माण विभाग, महाराष्ट्र शासन	सदस्य
१७.	सचिव, विशेष प्रकल्प, सामान्य प्रशासन विभाग,	सदस्य
१८.	संचालक, आय.आय.टी., मुंबई	सदस्य
१९.	संचालक, निरी, नागपूर	सदस्य
२०.	शासनाने नेमलेले एक पर्यावरण तज्ञ,	सदस्य
२१.	प्रकल्प संचालक, मिठी नदी प्रकल्प (शासन नियुक्त)	सदस्य सचिव

ब) मिठी नदी विकास व संरक्षण प्राधिकरणाची कार्यक्षमता पुढीलप्रमाणे असेल :-

१. मिठी नदी क्षेत्राच्या विकास आराखड्यास मान्यता देणे,
२. मिठी नदी क्षेत्राच्या विकास आराखड्याच्या अंमलबजावणीसाठी विविध प्रकल्पांना मंजूरी देणे,
३. प्रकल्प अंमलबजावणीमुळे बाधित होणाऱ्या प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन करणे,
४. आराखड्यात निश्चित केलेल्या कामांची अंमलबजावणी करण्यासाठी कार्यान्वयक संस्थांची निश्चिती करणे,
५. आराखडा अंमलबजावणीशी संबंधित शासकीय / निमशासकीय संस्था / स्वयंसेवी संस्था यांच्या भूमिकांमध्ये समन्वय साधणे,
६. कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीचा वेळोवेळी आढावा घेऊन संबंधित संस्थांना निर्देश देणे.

क) मिठी नदी विकास व संरक्षण प्राधिकरणाने मंजूरी दिलेल्या आराखड्याच्या अंमलबजावणीसाठी पुढीलप्रमाणे अंमलबजावणी प्राधिकरणाची कार्यक्षमता असेल :-

१.	मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन	-	अध्यक्ष
२.	अतिरिक्त मुख्य सचिव (नियोजन), महाराष्ट्र शासन	-	सदस्य
३.	अतिरिक्त मुख्य सचिव (वित्त), महाराष्ट्र शासन	-	सदस्य
४.	महानगर आयुक्त, मुं.म.प्र.वि.पा.	-	सदस्य
५.	प्रधान सचिव (१) नगर विकास विभाग, महाराष्ट्र शासन-	-	सदस्य
६.	प्रधान सचिव (२) नगर विकास विभाग, महाराष्ट्र शासन-	-	सदस्य
७.	सचिव, विशेष प्रकल्प, महाराष्ट्र शासन	-	सदस्य
८.	आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका	-	सदस्य
९.	संचालक, निरी, नागपूर	-	सदस्य
१०.	सदस्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य प्रदूषण बोर्ड	-	सदस्य
११.	प्रकल्प संचालक, मिठी नदी प्रकल्प (शासन नियुक्त)	-	सदस्य सचिव

ड) मिठी नदीच्या विकास प्रक्रियेला त्वरित सुरुवात करण्याच्या उद्देशाने प्राधिकरणात प्रकल्प संचालक, सह प्रकल्प संचालक (पुनर्वसन), सह प्रकल्प संचालक (पर्यावरण) व सह प्रकल्प संचालक (अभियांत्रिकी) व त्यांचा सहायक कर्मचारीवृंद यांचा समावेश असलेले प्रकल्प व्यवस्थापन पथक गठीत करण्यांस याद्वारे मान्यता देण्यांत येत आहे.

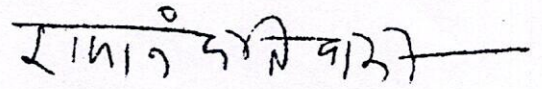
मिठी नदी विकास व संरक्षण प्राधिकरणाचे वित्तीय स्रोत.

प्राधिकरणास केंद्र सरकार, राज्य सरकार, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण तसेच वित्तीय संस्था यांचेमार्फत आवश्यक तां निधी उभारण्यांत येईल.

प्रस्तुत शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांचे अनौपचारिक संदर्भ क्र. अन्वये पारित करण्यात येत आहे.

दिनांक

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(रामानंद तिवारी)

प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा.राज्यपाल यांचे सचिव.

मा. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव.

उप मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

मा.राज्यमंत्री (नगरविकास) यांचे खाजगी सचिव.

महापौर, मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.

सभापती, स्थायी समिती, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.

मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

मंत्री (महसूल) मंत्रालय, मुंबई.

मंत्री (वित्त), मंत्रालय, मुंबई.

प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

आयुक्त, मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.

अतिरिक्त मुख्य सचिव (वित्त) मंत्रालय, मुंबई.

अतिरिक्त मुख्य सचिव (नियोजन) मंत्रालय, मुंबई.

प्रधान सचिव-१ (नवि) यांचे स्वीय सहायक.

प्रधान सचिव-२ (नवि) यांचे स्वीय सहायक.

प्रधान सचिव (पर्यावरण) मंत्रालय, मुंबई.

प्रधान सचिव (महसूल) मंत्रालय, मुंबई.

प्रधान सचिव (गृहनिर्माण), मंत्रालय, मुंबई.

सचिव (विशेष प्रकल्प) सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

संचालक, आय.आय.टी.मुंबई.

संचालक, निरी, नागपूर.

प्रकल्प संचालक, मिठी नदी प्रकल्प.

महालेखापाल, मुंबई-१ व नागपूर-२

अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.

निवृत्त नस्तो (नवि-७)

मुंबई शहरातून वाहणा-या मिठी नदीचा विकास व तिचे
संरक्षण करण्यासाठी प्राधिकरणाची स्थापना करणेबाबत..

299

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग

क्रमांक: एमआरडी-३३०५/प्र.क्र.१०९/नवि-७

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२, दिनांक : ३० ऑगस्ट, २००५

शु धी प त्र क:- शासन निर्णय, नगर विकास विभाग क्रमांक : एमआरडी-३३०५/प्र.क्र.१०९/नवि-७
दिनांक: १९ ऑगस्ट, २००५ मधील शेवटचा परिच्छेद पुढीलप्रमाणे वाचण्यात यावा.

प्रस्तुत शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांचे अनोपचारिक संदर्भ क्र. ३२६ अे/व्यय-३
दिनांक १६/०८/२००५ अन्वये पारित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(द. द. म. ड.)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा.राज्यपाल यांचे सचिव.

मा. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव.

उप मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

मा.राज्यमंत्री (नगरविकास) यांचे खाजगी सचिव.

महापौर, मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.

सभापती, स्थायी समिती, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.

मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

मंत्री (महसूल) मंत्रालय, मुंबई.

मंत्री (वित्त), मंत्रालय, मुंबई.

महानगर आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण, मुंबई.

आयुक्त, मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.

अतिरिक्त मुख्य सचिव (वित्त) मंत्रालय, मुंबई.

अतिरिक्त मुख्य सचिव (नियोजन) मंत्रालय, मुंबई.

प्रधान सचिव-१ (नवि) यांचे स्वीय सहायक.

प्रधान सचिव-२ (नवि) यांचे स्वीय सहायक.

प्रधान सचिव (पर्यावरण) मंत्रालय, मुंबई.

प्रधान सचिव (महसूल) मंत्रालय, मुंबई.

प्रधान सचिव (गृहनिर्माण), मंत्रालय, मुंबई.

सचिव (विशेष प्रकल्प) सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

संचालक, आय.आय.टी.मुंबई.

संचालक, निरी, नागपूर.

प्रकल्प संचालक, मिठी नदी प्रकल्प.

महालेखापाल, मुंबई-१ व नागपूर-२

...

अतिवृष्टीमुळे उद्भवलेल्या परिस्थितीचा
शोध घेण्यासाठी सत्यशोधन समितीचे
गठन करण्याबाबत....

293

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग

शासन निर्णय क्र.जी.एम.सी-२३२४/०५/प्र.क्र.९७/नवि-२१,

चंद्रानव, मुंबई-४०००३२.

दिनांक: १९ ऑगस्ट, २००५

शासननिर्णय:- मुंबईमध्ये दिनांक २६ ते २९ जुलै, २००५ च्या दरम्यान झालेल्या अतिवृष्टीच्या कालावधीमध्ये मुंबई शहरात व उपनगरात मोठ्या प्रमाणात पाणी साठून राहिले, त्यामुळे शहरातील उपनगरातील बराचसा भाग जलमय झाल्यामुळे अपरिमित अशी जिवीत व सार्वजनिक/खाजगी मालमत्तेची हानी झाली. तसेच वाहतुक व्यवस्थाही कोलमडून पडली व वीज पुरवठाही खंडित झाला. अशा प्रकारची परिस्थिती नेमकी कशांमुळे उद्भवली व अशी परिस्थिती भविष्यात निर्माण झाल्यास त्यावर प्रभावी व कार्यक्षम उपाययोजना करण्याची आवश्यकता लक्षात घेऊन सत्यशोधन समिती (Fact Finding Committee) गठित करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे.

सदर समितीचे सदस्य व कार्यकक्ष पुढीलप्रमाणे राहिल.

१	डॉ. माधवराव चितळे	अध्यक्ष
२	श्री. शिरिष पटेल	सदस्य
३	डॉ. शाम आसीलकर	सदस्य
४	श्री. एन. एस. साळवी निवृत्त मुख्य अभियंता, बृहन्मुंबई महानगरपालिका	सदस्य
५	श्री. एम. व्ही. पाटील निवृत्त सचिव (रस्ते), सार्वजनिक बांधकाम विभाग	सदस्य
६	प्रधानसचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
७	प्रधान सचिव, नगर-विकास (२), मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
८	सहसचिव/तथा संचालक, नगर-विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई	निमंत्रक

समितीची कार्यकक्षा

१) मुंबई शहर व उपनगरात दिनांक २६ ते २९ जुलैच्या दरम्यान उद्भवलेल्या परिस्थितीला कारणीभूत असणा-या अल्प व दिर्घकालीन घटकांची कारणमिमांसा करणे.

२) मुंबई शहराची सध्याची पर्जन्य जलवाहिनी प्रणाली तसेच मल:निसारण व्यवस्था यांची सद्य:स्थिती व नियोजन आराखडा व त्याच्या अंमलबजावणीमध्ये असणाऱे दोष व मर्यादा यांचे विश्लेषण करणे.

३) मुंबई शहर व उपनगरांतर्गत असणा-या विविध नद्या व त्यांच्या खोरे विकासाची सद्य:स्थिती, या पाणलोटामध्ये पाण्याचा नैसर्गिक प्रवाह कार्यक्षमरित्या न होण्यासाठी जबाबदार असलेल्या प्रशासकीय,तांत्रिक व इतर बाबींचा अभ्यास करणे.

४) या परिस्थितीवर मात करण्यासाठी अल्प व दीर्घकालीन नियोजनाचा आराखडा तयार करण्यासाठी मार्गदर्शक तत्त्वे सुचविणे.

या शिवाय,ही समिती अभ्यासाच्या निमित्ताने कार्यशाळा आयोजित करून तज्ञांशी सल्लामसलत करू शकेल.तसेच मुळ विषयाशी संबंधित कोणत्याही बाबींवर अभ्यास करून ही समिती आपले मत व्यक्त करू शकेल.

सदर समिती आपला अहवाल तीन महिन्यांमध्ये शासनास सादर करेल.समितीचे अध्यक्ष/सदस्य/निमंत्रक यांना अभ्यासाच्या निमित्ताने होणा-या प्रतिबैठकीस रुपये ५००/- इतके मानधन देय राहिल तसेच प्रचलित दराने प्रवासभत्ता (रेल्वे पहिल्या दर्जाच्या दराने) देय राहिल

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

संजय कृ. गुप्ते
(सं.क.गुप्त)

कक्ष अधिकारी

नगर-विकास विभाग

प्रत,माहितीसाठी व पुढील कार्यवाहीसाठी अप्रेषित

१)मा.डॉ.माधवराव चितळे,

२)मा. श्री.शिरिष पटेल, आर्किटेक्ट,नगररचनाकार

३)मा.डॉ.शाम आसोलेकर ,प्रोफेसर,आयआयटी

४)मा.श्री.एन.एस.साळवी ,निवृत्त मुख्य अभियंता बृहन्मुंबई महानगरपालिका

५)मा.श्री.एम.व्ही.पाटील,निवृत्त सचिव (रस्ते) सार्वजनिक बांधकाम विभाग

६)मा.प्रधानसचिव,नियोजन विभाग,मंत्रालय,

७)मा.प्रधान सचिव,नगर विकास विभाग (२),मंत्रालय

८)मा.सहसचिव,नगर विकास विभाग,मंत्रालय

९)प्रधानसचिव,मुख्यमंत्र्यांचे सचिवालय

१०)आयुक्त,बृहन्मुंबई महानगरपालिका,

११)महानगर आयुक्त,मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण

१२)जिल्हाधिकारी,मुंबई शहर व जिल्हाधिकारी मुंबई उपनगर जिल्हा;

१३)मंत्रालयीन सर्व विभाग

१४)वित्त विभाग,मंत्रालय,मुंबई.

१५)निवडूनस्ती,नवि-२१,